

سند راهبردی امنیت غذایی

جلد اول: گوشت قرمز

اداره کل دامپزشکی استان کرمان

بازنگری اول
دی ماه ۱۴۰۱

تهیه و تدوین
خرداد ۹۴

سلامت خانواده

رئیس کمیته:
دکتر حسین رشیدی
مدیر کل دامپزشکی استان کرمان

کارشناس تهیه و تدوین:
دکتر مینا قاضی زاده
رئیس اداره نظارت بر
بهداشت عمومی و مواد غذایی

فهرست

ردیف	عنوان	صفحه
۱	مقدمه	۱
۲	دامپزشکی و توسعه پایدار و امنیت غذایی	۳
۳	بخش اول : اسناد بالا دستی	۶
۴	آئین نامه بازرسی و معاینه بهداشتی گوشت در کشتارگاههای کشور	۱۰
۵	آئین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی	۱۵
۶	آئین نامه اجرایی ماده ۳۴ قانون برنامه ۵ ساله ششم توسعه	۲۲
۷	بخش دوم : وظایف قانونی	۲۶
۸	بخش سوم : کلیات	۳۰
۹	گوشت دام	۳۱
۱۰	انواع مخاطرات مواد غذایی	۳۵
۱۱	اماکن پرورش دام	۳۷
۱۲	حمل و نقل دام زنده	۳۸
۱۳	کشتارگاه دام	۴۰
۱۴	برنامه بازرسی گوشت	۴۴
۱۵	شرایط عمومی نقل و انتقال گوشت قرمز	۴۸

۴۹	ویژگی های ظاهری گوشت قرمز	۱۶
۵۱	بخش چهارم : سند عملیاتی	۱۷
۵۲	امنیت غذایی	۱۸
۵۳	برنامه های تامین امنیت غذایی گوشت	۱۹
۵۴	فعالیت های تامین امنیت غذایی گوشت	۲۰
۶۲	مشکلات و چالش های برنامه های تامین امنیت غذایی گوشت	۲۱
۷۰	راهکارهای برنامه های تامین امنیت غذایی گوشت و سازمانهای همکار	۲۲
۸۴	بخش پنجم: طرح های اولویت دار	۲۳

مقدمه :

از آنجا که تعداد گرسنگان جهان از مرز یک میلیارد فراتر رفته است (یعنی از هر شش نفر، یک نفر گرسنه که ۶۴ درصد آن متعلق به آسیا و اقیانوسیه است)، پیش بینی برای آینده جهان چندان خوش بینانه نخواهد بود.

امنیت غذایی و سلامت غذا برای جمعیت روبه رشد کره زمین، یکی از چالشهای جدی است که به موضوع روز مجامع علمی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی در سطوح ملی و بین المللی تبدیل شده است.

با توجه به اینکه سرمایه دامی و سرمایه گذاری انجام شده در زیر بخش دام و طیور بیش از ۴۵۰ هزار میلیارد ریال (ارزش تولیدات سالانه دامی بیش از ۱۸۰ هزار میلیارد ریال برآورد می شود) بعد از نفت یکی از مهم ترین سرمایه های ملی در کشور است .

باید توجه داشت جمهوری اسلامی ایران در تولید محصولات دامی جزء سی کشور دنیا قرار داد، بالاخص در زمینه گوشت گوسفند رتبه چهارم، گوشت بز رتبه هفتم، گوشت طیور رتبه نهم، عسل رتبه یازدهم، گوشت گاو میش رتبه سیزدهم، گوشت شتر رتبه نوزدهم، شیر رتبه بیست و یکم و در تولید گوشت گاو رتبه سی و یکم جهان را داریم.

سازمان دامپزشکی کشور و به تبع آن ادارات کل دامپزشکی استانها در راستای وظایف و مسئولیتهای قانونی خود سه هدف ملی " حفظ سرمایه دامی از طریق بهداشت دام"، "حفظ و ارتقاء بهداشت عمومی از طریق مبارزه با بیماریهای مشترک قابل انتقال بین انسان و حیوان" و "تحقق امنیت غذایی از طریق فراهم کردن شرایط بهداشتی برای سرمایه گذاری و تولید، کاهش تلفات دامی، کاهش ضایعات فرآورده های دامی، افزایش راندمان تولید و سلامت غذا" را دنبال می کند .

بهره برداران و دریافت کنندگان خدمات دامپزشکی تمام جامعه اعم از عشایری، روستایی و شهری را در بر می گیرد . در بحث سلامت غذا، علاوه بر مخاطرات بیولوژیکی (باکتریایی، ویروسی، انگلی و قارچی)، مخاطراتی از قبیل باقیمانده های دارویی به ویژه آنتی بیوتیک ها، هورمون ها، سموم و آفت کش ها، فلزات سنگین (سرب، جیوه، کادمیوم، مس و ...) در سلامت مواد غذایی مورد توجه بوده و باید توسط سازمان های مسئول، نظارت و کنترل شوند.

با توجه به اینکه سالانه بیش از ۱۰۰ میلیارد تومان هزینه از سوی وزارت بهداشت برای بیماریهای مشترک بین انسان و حیوان صرف می شود ، هنوز هم بیماریهای مشترک بین انسان و حیوان یکی از مشکلات نظام سلامت به شمار می رود .

شایان ذکر است بر طبق قوانین سازمان تجارت جهانی WTO صادرات کالاهایی از قبیل فرآورده های خام دامی مانند پوست ، سالامبور، تخم مرغ، عسل، گوشت قرمز، مرغ، ماهی و ... فقط با گواهی قرنطینه دامپزشکی کشور مبداء قابلیت صادرات دارد که این نشان دهنده اهمیت ونقش کلیدی این سازمان در صادرات و رونق اقتصادی کشورها دارد.

امید است روز به روز نقش دامپزشکی در ارتقای سلامت و بهداشت عمومی جامعه در بین مردم عزیز کشورمان بیشتر تبیین گردد و با آگاهی بیش از پیش مسئولین تصمیم ساز و تصمیم گیر کشورمان از این نقش مهم و تاثیر گذار که حتی اقتصاد و امنیت کشورمان هم به آن وابسته است، شاهد بهبود شاخصهای سلامت در کشور و استان کرمان باشیم.

دامپزشکی و توسعه پایدار امنیت غذایی:

نقش دامپزشکی در توسعه پایدار امنیت غذایی بعنوان نقشی استراتژیک و کلیدی بسیار حائز اهمیت و انکار ناپذیر می باشد. در واقع با توجه به ابعاد گسترده وظایف و مسئولیت ها ، دامپزشکی یکی از ارکان اساسی زمینه ساز توسعه پایدار امنیت غذایی محسوب می گردد. در نگاه کلی، نقش دامپزشکی را می توان در سه محور عمده و اساسی تشریح کرد: ۱- بعد اقتصادی ۲- بعد بهداشتی ۳- بعد تحقیقاتی و پژوهشی .

۱- بعد اقتصادی: به جهت مسئولیت خطیر دامپزشکی در حفظ سلامت سرمایه های دامی ، این بعد از وظایف بعنوان بارزترین چهره کاری دامپزشکی در عرصه توسعه پایدار امنیت غذایی مطرح می باشد. از آنجا که مطابق تعریف قانونی لفظ کلی دام به انواع حیوانات اهلی ، طیور، آبزیان، زنبورعسل، کرم ابریشم، حیوانات آزمایشگاهی و حیوانات باغ وحش اطلاق میشود، گستردگی فعالیت ها به نحو چشمگیری آشکار می گردد.

در واقع هدف از تاسیس سازمان دامپزشکی، رسالت خطیر این سازمان به منظور تامین بهداشت دام کشور و فراورده های مربوط به آن و پیشگیری و مبارزه با بیماری های دامی می باشد که با جلوگیری از وقوع، شیوع و بروز بیماریها یا تلفات ناخواسته در دامها و حیوانات در محیط های مختلف زیستی معنی میگردد. در این راستا، دامپزشکی با ارائه و توسعه بهترین، علمی ترین و عملی ترین حوزه روش های پیشگیری شامل واکسیناسیون و اقدامات مراقبتی ، درمان، کنترل و یا ریشه کنی بیماریهای دامی و حیوانی مسئولیت خطیر خویش را محقق می سازد .

توجه به اینکه دامداری به مفهوم رایج آن، شامل زمینه های مختلف پرورش دام، طیور و آبزیان و دیگر دام ها و حتی نگهداری حیوانات زینتی و تفریحی و خانگی، تا چه اندازه ای در تأمین درآمد عمومی و معاش انسان ها نقش دارد ، به خوبی گویای اهمیت اقتصادی این جنبه از فعالیت دامپزشکی می باشد. در واقع برنامه ریزی مناسب بهداشتی دامپزشکی در حفظ سرمایه های دامی کشور ، بصورت مستقیم بر افزایش ضریب تبدیل و افزایش بهره وری موثر بوده و موجبات رونق دامپروری و اشتغال زایی را فراهم می سازد و بدین لحاظ دامپزشکان نقش مهمی در ایجاد نظام دامپروری قوی و نظاممند دارند و مسلماً هرگونه غفلت در وظایف دامپزشکی و کاستی در کیفیت کار می تواند سبب بی اعتمادی بهره برداران شود که خطر بالقوه ای برای افزایش بهره وری محسوب می شود. تامین پروتئین دامی مورد نیاز کشور و نیل به خود کفایی از مصادیق بارز این نقش ارزنده بشمار می رود.

در همین راستا یکی دیگر از ویژگیهای و ظایف دامپزشکی در توسعه پایدار امنیت غذایی، حفظ و صیانت از سرمایه های دامی با التزام به حفظ محیط زیست و جلوگیری از آلودگی متقابل محیط و محصولات دامی می باشد که بدین لحاظ در اقدامات صدور پروانه ضرورت رعایت ضوابط و معیارهای حریم بهداشتی اماکن دامی و صنایع وابسته به دام با کلیه صنایع و مراکز خدماتی و سکونت گاه ها با تاکید ویژه مد نظر قرار می گیرد. علاوه بر این تعطیلی واحدهای غیر بهداشتی و غیر مجاز تحت پوشش خدمات دامپزشکی اعم از اماکن دامی شامل مرغداری و دامداری و همچنین صنایع وابسته به دام و مراکز عرضه از اقدامات مهم دامپزشکی در این خصوص می باشد.

۲- بعد بهداشتی: بدیهی است به تبع انجام اقدامات بهداشتی دام در جهت حفظ سرمایه های دامی، نقش موثر دامپزشکی در گام بعدی در سلامت جامعه انسانی و تضمین سلامت و کیفیت فرآورده های خام دامی بیش از پیش نمایان می گردد. در واقع اساس و پایه بهداشت و سلامت جوامع انسانی، به میزان بسیار زیادی هم به صورت بالقوه و هم به صورت بالفعل وابسته به بهداشت دام و فرآورده های آن می باشد.

نظارت دامپزشکی بر کلیه مراحل زنجیره تولید، فراوری، توزیع و عرضه از یک سو و بهداشت و پیشگیری و کنترل بیماری های قابل انتقال از دام به انسان از سوی دیگر، نقش مهم دامپزشکی در توسعه پایدار امنیت غذایی و ارتقا سلامت عمومی جامعه را مشخص می نماید.

صدها نوع بیماری مشترک یا قابل انتقال از دام به انسان شناخته شده است که می توانند از طرق مختلف به انسان منتقل شده و خطری جدی برای سلامت انسانها ایجاد نمایند. به عنوان مثال، مصرف فرآورده های خوراکی مثل گوشت، شیر، تخم مرغ و... یا استفاده از فرآورده های غیر خوراکی مثل پشم، پوست مو، پر و ... یا از طریق تماس های محیطی مستقیم و غیر مستقیم با حیوانات و قرار گرفتن در چرخه های مختلف زیست محیطی عوامل بیماری زا، ممکن است باعث وقوع و شیوع بیماریهای قابل توجهی در انسانها گردد.

انواع بیماریهای سل، بروسلوز یا تب مالت، شاربن، هاری و... در سال های اخیر وحشت شیوع بیماریهای بالفعل و بالقوه ای مثل جنون گاوی، آنفلوآنزای خوک و بویژه آنفلوآنزای فوق حاد پرندگان (که در سالهای اخیر، کره زمین را با

یکی از شدیدترین بحرانهای زیستی خود مواجه کرد)، مثال هائی از بیماری های مشترک بین انسان و دام ها یا حیوانات هستند که در موردشان اغلب و هر روز و به کرات اخباری را دریافت می کنیم.

دامپزشکی در این بعد از مسئولیت خویش، علاوه بر تخفیف و از بین بردن راه های اشاعه بیماری در دام ها و حیوانات، در جلوگیری و توقف چرخه انتقال بیماریها و آلودگی ها از دام و فرآورده های خام دامی به جمعیت های انسانی رسالت بسیار مهمی را به انجام میرساند. فعالیت بسیار گسترده دامپزشکان و دانش آموختگان علوم دامپزشکی در نظارت بهداشتی بر کشتارگاهها، کارخانجات بسته بندی فرآورده های گوشتی و خوراکی، سردخانه ها، کارخانجات تولید خورا ک دام و مراکز جمع آوری شیر و گواه بر انجام این وظیفه مهم می باشد.

علاوه بر این اقدامات دامپزشکی در رعایت اصول قرنطینه ای و امنیت زیستی بمنظور جلوگیری از انتشار بیماریهای دامی و قابل انتقال از دام به انسان و همچنین پیشگیری از آلودگی فرآورده های خام دامی و انتقال بیماریها از طریق این محصولات با تاکید بر اخذ گواهی سلامت در انتقال و حمل و نقل دام و فرآورده های خام دامی نقش عمده و قابل توجهی در توسعه پایدار امنیت غذایی ایفا می نماید .

در این بین تلاش دامپزشکی در تولید محصولات سالم و ارگانیک با تکیه بر رعایت بهداشت و اصول امنیت زیستی در کلیه مراحل احداث و بهره برداری اماکن دامی نیزامری قابل توجه در این زمینه محسوب می گردد.

۳ - بعد تحقیقاتی و پژوهشی : دامپزشکی در بستر علمی و توسعه کمی و کیفی خویش، به عنوان یکی از مهمترین رشته های تحصیلی دانشگاهی و از اوایل دوران تأسیس دانشگاه مطرح بوده است. لذا امروزه دانشمندان، دانش پژوهان و تعداد زیادی از دانش آموختگان مختلف علوم دامپزشکی ، علاوه بر فعالیت های تخصصی در حیطه دامپزشکی، در موارد بسیار و متعددی در کنار دیگر محققان در رشته های مرتبط، در مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی و در علوم و فن آوری های گوناگون، همکاری شایان توجهی دارند. از جمله در توسعه علوم پایه و زیست شناسی، فیزیولوژی، بیو شیمی، باکتریولوژی، ویروس شناسی، انگل شناسی، آسیب شناسی، علوم آزمایشگاهی، تحقیقات پزشکی و داروسازی، تهیه واکسن و سرم سازی و زمینه های متعدد دیگر فعالیت دارند که خود در تدوین کتب و ضوابط و دستورالعملهای جدید در راستای توسعه پایدار امنیت غذایی قابل توجه بشمار میرود .

بخش اول : اسناد بالا دستی

اصل سوم قانون اساسی :

دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف اصل دوم همه امکانات خود را برای امور زیر بکار گیرد :

بند ۱۲- پی ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه های تغذیه، مسکن، کار، بهداشت، بیمه

بند ۱۳- تامین خودکفایی در علوم و فنون و صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها

اصل چهارم و سوم

برای تامین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر پایه ضوابط زیر استوار می شود :

۱- تامین نیازهای اساسی مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت و درمان و ...

۲- شرایط و امکانات کار برای همه

۳- تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تامین می کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند

سند چشم انداز ۱۴۰۴

توسعه یافتگی و امنیت غذایی با تکیه بر تولیدات داخلی و تاکید بر خودکفایی

قانون برنامه چهارم توسعه:

بندهای الف تا ی تاکید بر خودکفایی در محصولات کشاورزی، تامین امنیت غذایی اقتصادی نمودن تولید و توسعه صادرات کشاورزی، ارتقای رشد افزوده بخش و ... از طریق اقدامات ذکر شده دارد

قانون برنامه پنجم توسعه : مواد ۱۶-۱۴۱ تا ۱۴۹

خودکفایی در محصولات کشاورزی و ارتقای ارزش افزوده سالیانه میزان ۷ درصد، ارتقا کیفیت بهداشتی محصولات کشاورزی،

و ارتقا شاخص بهره وری و افزایش تولید محصول به ازاء واحد آب مصرفی

مصرف بهینه سموم، کود، مواد بیولوژیک داروهای دامی

اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفیت تولیدات و فرآورده های کشاورزی در راستای پوشش حداقل ۲۵ درصد سطح تولید تا پایان برنامه

گسترش صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات کشاورزی توسط بخش غیردولتی در قطب های تولید

حمایت از توسعه کشتارگاههای صنعتی و بهبود کشتارگاههای سنتی

ارتقا سطح کلی حمایت از کشاورزی به حداقل ۳۵ درصد ارزش تولیدات بخش

حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی حاصل از انواع دام و طیور و آبزیان

تامین امنیت غذا و سلامت غذا از مزرعه تا سفره

سامانه هوشمند مراقبت بیماریهای دامی و هویت دار نمودن جمعیت دامی کشور

افزایش سالیانه پژوهش از تولید ناخالص داخلی به میزان ۰/۵ درصد

قانون برنامه ششم توسعه: ماده ۳۴

آیین نامه اجرایی ماده ۳۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۶-۱۳۹۵

آیین نامه اجرایی بند ۷ ماده ۷ احکام دائمی قانون برنامه ششم ۱۳۹۶-۱۳۹۵

قانون سازمان دامپزشکی کشور مصوب ۱۳۵۰

- مواد یک تا ۲۱ و آئین نامه های اجرایی مواد: ۱۰ و ۱۸ و ۱۹

آیین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی

آئین نامه کنترل بهداشتی تردد مصوب ۱۳۷۳/۸/۲۵

آیین نامه بهداشت محیط ۲۴ تیر ماه ۱۳۷۱

قانون نظام جامع دامپروری کشور مصوب ۱۳۸۸/۵/۷

قانون مجازات اسلامی - تعزیرات ۲/۳/۷۵ ماده ۶۸۸

قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام

قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳

تفاهم نامه همکاری مشترک فی ما بین سازمان دامپزشکی کشور و سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور -
۸۶/۷/۱۶

تفاهم نامه همکاری مشترک نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان دامپزشکی کشور در زمینه کنترل
تردد بهداشتی دام و فرآورده های دامی-۸۷/۳/۷

دستور العمل ماده ۱۹ آیین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی مصوب ۱۳۸۸/۸/۸ و بازنگری پنجم ماده
مذکور به شماره ۱۳۹۵/۲/۲۵-۹۵/۱۰/۸۹۸۷۸

شرح وظایف مسئول فنی بهداشتی موضوع ماده ۳۴ قانون برنامه ششم توسعه ابلاغی شماره ۴۰۰/۱۰/۱۴۶۵۶-
۱۴۰۰/۲/۲۲

قانون نظام صنفی ۱۳۹۲/۶/۱۲

آیین نامه اجرایی نحوه صدور و تمدید پروانه کسب (موضوع ماده ۱۲ قانون نظام صنفی کشور) ۱۳۹۲/۱۲/۲۸

دستور العمل عملیات صحیح تولید (GMP) کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان به شماره ۸۴-۴۴-۷

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی

دستور العمل نحوه صدور پروانه تاسیس و بهره برداری کشتارگاههای دام به شماره ۸۳-۴۴-۱

دستور العمل اجرایی ضوابط فنی بهداشتی و مقررات صدور و تمدید پروانه بهداشتی تاسیس / بهره برداری میادین
دام (عرضه / کشتاری) به شماره ۱۳۹۰/۴۳/۰۳

آئین نامه بازرسی و معاینه بهداشتی گوشت در کشتارگاههای کشور

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۵۲/۸/۱۵ بنا به پیشنهاد شماره ۲۶۸۱۶ / ۴۶۰ - ۲۸۰۵۵ مورخ ۱۳۵۲/۸/۵ وزارت کشاورزی و منابع طبیعی به استناد ماده ۲۱ قانون سازمان دامپزشکی کشور مصوب خرداد ماه ۱۳۵۰ در اجرای ماده ۱۸ قانون مزبور آئین نامه بازرسی و معاینه بهداشتی گوشت و کشتارگاههای کشور را به شرح پیوست تصویب نمودند:

فصل اول

ماده ۱- در این آئین نامه کلمات کشتارگاه - دام کشتاری - فرآورده های گوشتی - ضمائم لاشه - بازرسی بهداشتی و سازمان دارای معانی زیر می باشد:

الف - کشتارگاه - کشتارگاه محوطه ای از عرصه و اعیان است که در آن دامها و طیوری که مصرف غذایی دارند کشتار می شوند و هر گونه تاسیساتی از قبیل آزمایشگاه، سردخانه، دستگاههای تهیه فرآورده های گوشتی، تبدیل لاشه و مازاد کشتار به مواد خوراکی حیوان و یا کود، اصطبلهای انتظار، میدان خرید و فروش دام و سایر تاسیسات و ساختمانهای ضروری که در محوطه مزبور بنا شده و یا خواهد شد از لحاظ این آئین نامه جزء کشتارگاه محسوب می شود

ب - دام کشتاری - به هر نوع دام و طیور که برای مصرف غذایی انسان کشتار می گردد دام کشتاری اطلاق می شود.

پ - فرآورده های گوشتی - به گوشتهایی که برای حفظ و نگهداری آنها موادی اضافه شده و یا با روشهای صنعتی تغییر شکل داده اند از قبیل گوشتهای نمک سود، پخته شده، انواع کالباس و سوسیس، کنسروها و محصولات مشابه آن فرآورده های گوشتی اطلاق می شود.

ت - ضمائم لاشه - دل، جگر، قلوه، معده، روده، شش، کله و پاچه، زبان، پوست و سایر منضعات درونی مشابه دیگر در لاشه به تنهایی و یا جمعاً ضمائم لاشه نامیده می شود.

ث - بازرسی بهداشتی - بازرسی بهداشتی به شخصی اطلاق می شود که از طرف سازمان دامپزشکی برای انجام خدمات مربوط به بازرسی و معاینه بهداشتی گوشت در کشتارگاه تعیین می گردد
ج - سازمان - منظور از سازمان، سازمان دامپزشکی کشور است.

فصل دوم - بازرسی و معاینه بهداشتی گوشت

ماده ۲: هر نوع دام کشتاری باید در کشتارگاه ذبح شود در غیر اینصورت و همچنین در صورتی که گوشت کشف شده از دام بیمار بدست آمده باشد مرتکبین برابر قوانین مربوط تحت تعقیب قرار گرفته و مجازات خواهند شد.
تبصره یک - در خارج از محدوده شهر ها و همچنین در روستاهائی که فاقد کشتارگاه می باشند در صورتی که به تشخیص سازمان کشتارگاههای مجاور نتوانند به آن محلها گوشت برسانند کشتار دام با رعایت دستور های بهداشتی سازمان برای مصرف اهالی محل مجاز است.

تبصره دو - در روز عید قربان کشتار دام بمنظور قربانی کردن و همچنین در مراسم مذهبی و ملی در خارج از کشتارگاه مجاز است.

ماده ۳: در کشتارگاههایی که دارای اصطبل انتظار هستند کلیه دامهای کشتاری باید قبل از کشتار به مدت ۲۴ ساعت در اصطبلهای انتظار نگهداری شوند.

ماده ۴: کلیه دامهای کشتاری باید قبل و بعد از کشتار بوسیله بازرسان بهداشتی مورد بازرسی و معاینه لازم، قرار گیرند.

ماده ۵: لاشه گوشت و در صورت امکان ضمائم لاشه که در کشتارگاه پس از بازرسی بهداشتی سالم تشخیص داده شود بوسیله مهر مخصوص سازمان و با ذکر نام کشتارگاه محل مهر می گردد.

ماده ۶: لاشه و گوشت و ضمائم لاشه ناسالم که وسیله بازرسان بهداشتی برای خوراک انسان غیر قابل استفاده تشخیص داده شود زیر نظر بازرسان مزبور ضبط و از مصرف خارج و امحاء می گردد و در صورت امکان خوراک دام و طیور و کود و غیره تبدیل خواهد شد.

ماده ۷: کشتار اضطراری در خارج از کشتارگاه در مورد دامهایی که بر اثر تصادف در حال مرگ باشند یا خطرات مالی و جانی برای انسان داشته باشند یا باعث انتشار بیماری بین انسان و دام شوند طبق دستور العملی که

سازمان صادر خواهد کرد بلامانع است ولی در صورتی که گوشت آنها به مصرف تغذیه عمومی می رسد باید لاشه این قبیل دامها بدون فوت وقت به کشتارگاه حمل و پس از اینکه مورد بازرسی بهداشتی قرار گرفت در صورت سالم بودن به مهر مخصوص سازمان ممهور شود، درباره گوشتهای شکار نیز که به مصرف فروش می رسد به همین نحو عمل خواهد شد.

ماده ۸: دامپهائیکه برای فروش یا کشتار در شهرها عرضه می شوند، باید در میادین دام و اصطبل ها نگهداری شوند، گردانیدن دامها در شهرها به منظور فروش و غیره ممنوع است

ماده ۹: حمل گوشت از کشتارگاه یا سردخانه بدون رعایت دستورهای بهداشتی و بسته بندی و لفاف به مراکز توزیع و فروش ممنوع است مگر در مواردی که بنا به اقتضاء حمل گوشت را سازمان بدون بسته بندی و لفاف مجاز تشخیص دهد

ماده ۱۰: کشتار میش و گاو و گاومیش آبستن ممنوع و همچنین کشتار گوساله و بره ماده در کشتارگاهها موقوف به اجازه بازرسان بهداشتی وزارت کشاورزی و منابع طبیعی خواهد بود

ماده ۱۱: مسیر و ترتیب حمل و نقل و ذبح دامهای کشتاری که از خارج وارد کشور می شوند وسیله سازمان تعیین می شوند

ماده ۱۲: گوشتهائیکه با رعایت مقررات قانونی موجود از خارج به کشور می شود (اعم از گوشت دام، طیور و آبزیان) قبل از توزیع برای مصرف باید بوسیله سازمان مورد بازرسی بهداشتی قرار گیرد

ماده ۱۳: کارکنان کشتارگاه باید بوسیله پزشک معتمد کشتارگاه یا بهداری محل در فواصلی که از طرف سازمان تعیین می شود معاینه و برای آنان کارت بهداشتی صادر گردد. سازمان مکلف است از ادامه کار افراد بیمار در کشتارگاه تا بهبودی کامل آنان جلوگیری نماید

ماده ۱۴: صاحبان یا مسئولان کشتارگاهها حسب مورد مکلفند به محض درخواست سازمان کلیه امور بهداشتی کشتارگاه مربوط را ظرف مدت یکماه در اختیار سازمان قرار دهند

تبصره - دستور العمل های مربوط به امور بهداشتی کشتارگاهها از طرف سازمان تهیه و به کشتارگاهها ابلاغ می شود و صاحبان و مسئولان کشتارگاهها موظف به رعایت آنها می باشند

فصل سوم - تاسیس کشتارگاه

ماده ۱۵: ایجاد کشتارگاه توسط بخش خصوصی یا شهرداریها یا سازمانهای دولتی و یا وابسته به دولت مستلزم کسب پروانه از سازمان است و سازمان به ترتیبی که وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تعیین می نماید پروانه لازم را صادر خواهد نمود. در محدوده قانونی شهرها و حریم آن صدور پروانه ایجاد کشتارگاه با موافقت شهرداری از لحاظ رعایت اصول شهرسازی خواهد بود

تبصره یک: صاحبان و مسئولین کشتارگاههایی که قبلاً تاسیس شده اند موظفند ظرف مدت شش ماه نسبت به اخذ پروانه اقدام نمایند

تبصره دو: سازمانها و موسسات تهیه و توزیع کننده گوشت و فرآورده های گوشتی اعم از خصوصی یا دولتی وابسته به دولت که با رعایت مقررات قانونی موجود در این آئین نامه تاسیس شده یا می شوند، مکلفند طبق ضوابطی که از طرف سازمان تهیه و به تصویب وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می رسد نسبت به ایجاد کارگاه های برش و بسته بندی گوشت و فرآورده های گوشتی در مدتی که از طرف سازمان تعیین و ابلاغ می شود اقدام نمایند.

تبصره دو: سازمانها و مؤسسات تهیه و توزیع کننده گوشت و فرآورده های گوشتی اعم از خصوصی یا دولتی وابسته به دولت که با رعایت مقررات قانونی موجود در این آئین نامه تاسیس شده یا می شوند، مکلفند طبق ضوابطی که از طرف سازمان تهیه و به تصویب وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می رسد نسبت به ایجاد کارگاه های برش و بسته بندی گوشت و فرآورده های گوشتی در مدتی که از طرف سازمان تعیین و ابلاغ می شود اقدام نمایند

ماده ۱۶: هر نوع تعمیرات یا تغییراتی که برای اصلاح و بهبود وضع بهداشتی کشتارگاه از طرف سازمان ضروری اعلام شود، باید در اسرع وقت وسیله صاحبان یا مسئولان کشتارگاه انجام گردد

فصل چهارم - امور مالی و اداری

ماده ۱۷: تاریخ تصویب این آئین نامه شهرداریها و سازمانهای ذیربط موظفند در صورت احتیاج سازمان، پرسنلی را که در کشتارگاهها وظائف مربوط به امور بهداشتی را انجام می دهند بعنوان مامور در اختیار سازمان دامپزشکی قرار دهند. حقوق و مزایای این مامورین فقط با صدور گواهی سازمان دامپزشکی یا ادارات دامپزشکی محل از

طرف شهرداریها و سازمانهای ذیربط قابل پرداخت است

تبصره - کلیه وسایل آزمایشگاهی کشتارگاههای شهرداریها و سازمانهای ذیربط در اختیار سازمان گذارده می شود

ماده ۱۸: در کشتارگاههای دولتی و وابسته به دولت و شهرداریها، ریاست کشتارگاه منحصرأ بعهدده دکتر دامپزشک یا کارشناس تغذیه و بهداشت مواد غذایی یا بازرسی بهداشتی گوشتی است، ولی امور بهداشتی مستقیماً زیر نظر بازرسی بهداشتی که از طرف سازمان تعیین می گردد اداره خواهد شد.

ماده ۱۹: هر گاه صاحبان یا مسئولان کشتارگاه حسب مورد در مهلتی که کتباً سازمان ابلاغ می کند از انجام دستورات مربوط به امور بهداشتی خودداری نمایند یا به نحوی که از انحناء مانع اجرای هر یک از مواد این آئین نامه بشوند، طبق مواد ۴ و ۱۲ قانون سازمان دامپزشکی کشور از ادامه کار آن کشتارگاه جلوگیری خواهد شد.

تبصره - هر گاه در کشتارگاههای دولتی یا متعلقه به شهرداریها تخلفات مذکور در این ماده بروز کند، بنا به تقاضای رئیس دامپزشکی شهرستان یا مسئول امور بازرسی بهداشتی کشتارگاه کمیسیونی برای رسیدگی به موضوع با شرکت شهردار، رئیس بهداری، رئیس کشاورزی، رئیس دامپزشکی و بازرسی بهداشتی کشتارگاه یک نفر کارشناس امور کشتارگاه که از طرف سازمان اعزام خواهد شد زیر نظر فرماندار در فرمانداری تشکیل می شود. تصمیماتی که از طرف اکثریت اعضاء این کمیسیون اتخاذ می گردد لازم الاجراء است در صورتی که از انجام مصوبات کمیسیون مزبور در مهلت تعیین شده است خودداری گردد، مفاد این ماده اجراء خواهد شد.

در مواردی که به تشخیص کمیسیون مذکور شهرداری محل قادر به سرمایه گذاری و سالم سازی کشتارگاه نباشد و ادامه کار کشتارگاه از نظر تامین حوائج عمومی اجتناب ناپذیر باشد، سازمان گوشت کشور می تواند کشتارگاه را بطور امانی تحویل گرفته و با استفاده از اعتبارات دولتی در سالم سازی و رفع معایب و نواقص کشتارگاه اقدام و سپس به بهره برداری اقدام نماید.

ماده ۲۰: اجرای قانون در هر محل موکول به صدور آگهی با تعیین مهلت مناسب از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی خواهد بود

ماده ۲۱: کلیه تصویب نامه ها و آئین نامه های مصوب هیات وزیران در آن قسمت که مغایر با مفاد این تصویب نامه باشد از تاریخ تصویب این آئین نامه ملغی است.

آیین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی

بر اساس این آیین نامه، وزیران عضو کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۷/۷ بنا به پیشنهاد شماره ۳۰/۸۳۴۷ مورخ ۱۳۸۵/۴/۵ وزارت جهاد کشاورزی و به استناد ماده (۲۱) قانون سازمان دامپزشکی کشور مصوب ۱۳۵۰ و با رعایت تصویب نامه شماره ۱۶۴+۸۲/ت ۳۷۳ هـ_ مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۱۰ آیین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی را به شرح زیر تصویب نمودند:

متن کامل آیین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی به شرح زیر است:

ماده ۱_ تعاریف: اصطلاحات مندرج در این آیین نامه در معانی مشروع زیر به کار می‌روند:

الف_ سازمان: سازمان دامپزشکی کشور

ب_ نظارت بهداشتی: فرایندی که از طریق صدور پروانه و سایر مجوزهای بهداشتی و بازرسی بهداشتی توسط

سازمان و نیز کنترل بهداشتی واحدهای موضوع این آیین نامه توسط مسئول فنی بهداشتی مربوط اعمال می‌گردد.

ج_ دام: هر نوع از حیوانات اهلی، طیور، ابزبان، زنبور عسل، کرم ابریشم، حیوانات آزمایشگاهی و پوستی و حیوانات باغ وحش.

د_ فرآورده‌های خام دامی: کلیه موادی است که در زمان حیات دام، از آن به دست می‌آید مانند پشم، کرک، مو، پوست، شیر، عسل، تخم پرندگان، اسپرم، تخم ابزبان و نوغان، یا بعد از کشتار یا صید به دست می‌آید مانند گوشت، استخوان و الایش.

تبصره_ فرآورده‌های دامی که برای حفظ، نگهداری و مصرف با روش‌های صنعتی یا غیرصنعتی تغییر شکل داده و از حالت خام در آمده باشند، مشمول تعریف فرآورده‌های خام دامی نیستند.
هـ_ آلابش: کلیه ضمایم به دست آمده از دم اعم از خوراکی و غیرخوراکی.

و- پروانه بهداشتی: پروانه‌هایی که توسط سازمان، براساس مقررات و دستورالعمل‌های بهداشتی، جهت متقاضیان ایجاد، احداث و بهره برداری محل‌ها و اماکن موضوع آیین نامه در مراحل تاسیس و بهره برداری برای مدت معین صادر می‌گردد

ز- کنترل بهداشتی : اقداماتی که توسط مسئول فنی بهداشتی واحد و به کمک دستیاران مربوط براساس دستورالعمل های بهداشتی ابلاغی از سوی سازمان اعمال می گردد.

ح- بازرسی بهداشتی : شخص واجد شرایطی که از طرف سازمان وادارات تابعه برای اعمال بازرسی بهداشتی واحدهای موضوع این آیین نامه تعیین می شود و برابر ضوابط و دستورالعملهای مربوط اقدام می نماید

ط-مسئول فنی بهداشتی: شخصی که پس از تایید صلاحیت توسط سازمان نظام دام دامپزشکی و با اخذ پروانه مربوط از سازمان وادارات تابعه، وظیفه کنترل بهداشتی را در واحدهای موضوع این آیین نامه ، مطابق شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان برعهده دارد.

ی-آزمایشگاه مرجع: آزمایشگاهی که به عنوان مرجع نهایی تشخیص ، در مورد بررسی آزمایشات انجام شده برروی نمونه های رسمی در آزمایشگاههای مجاز مورد تأیید سازمان شناخته می شود

ک-نمونه رسمی: نمونه ای که توسط نماینده سازمان و منطبق بااستانداردهای لازم جهت انجام آزمایشهای مربوط برداشت می گردد.

ماده ۲-این آیین نامه به منظور اعمال نظارت بهداشتی دامپزشکی و اجرای مقررات بهداشتی تولید و تضمین کیفیت در محلها و اماکن زیر از طریق صدور پروانه ها و براساس سامانه های بین المللی (از جمله HACCP,GAHP,GHP) سایر مجوزهای بهداشتی وبازرسی توسط سازمان و نیز کنترل بهداشتی توسط مسئولین فنی بهداشتی مربوط به مورد اجرا گذاشته می شود .

الف-مراکز نگهداری و پرورش دام

ب-کارخانه های تولید خوراک دام

ج-چراگاهها، مراتع، آبشخورها، صیدگاهها

د-کشتارگاهها، کارگاه ها ، کارخانه هاو مراکز تولید، تهیه ، آماده کردن، توزیع و عرضه فرآورده های خام دامی

هـ - سردخانه های مواد پروتئینی با منشاء دامی و مراکز جمع آوری شیر با غسل

و-انبارهای نگهداری مواد اولیه خوراک دام و یا خوراک آماده دام

ز-کارخانه های جوجه کشی

ح-شناورهای (کشتی، لنج، قایق) حامل دام و فرآورده های خام دامی و مبادی ورودی ذی ربط

ط-سایر موارد با تشخیص و ابلاغ رئیس سازمان

ماده ۳- کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی که به نحوی در امور زیر فعالیت دارند، موظف به اجرای ضوابط بهداشتی موضوع این آیین نامه خواهند بود

الف- تولید ، پرورش، نگاهداری، توزیع، حمل و نقل، عرضه و فروش دام زنده و سایر فعالیتهای مرتبط

ب-استحصال، تهیه ، عمل آوری، جمع آوری، نگهداری، بسته بندی، توزیع، عرضه، حمل و نقل فرآورده های با منشأ دامی و همچنین خوراک دام و سایر فعالیت های مرتبط

ماده ۴- سازمان موظف است مطابق ضوابط و دستورالعمل های اجرایی این آیین نامه از کلیه مراحل احداث و بهره برداری از واحدهای موضوع این آیین نامه حداقل هر سال در دو نوبت ، بازدید و بازرسی به عمل آورد و در صورت مشاهده تخلف براساس دستورالعملی که هنگام اخذ پروانه به متقاضی ابلاغ شده است، به تناسب نوع و میزان موارد تخلف به شرح زیر بامتخلفین برخورد نماید

۱- اخطار کتبی و ابلاغ موارد تخلف

۲- جلوگیری از ادامه فعالیت واحد از طریق نیروهای انتظامی تا رفع مورد تخلف

۳- تعلیق و یا ابطال مجوزها و پروانه های صادره

۴- معرفی به مراجع صالح قضایی

تبصره- چنانچه توسط بازرس بهداشتی در هریک از مراحل تولید فرآورده های دامی غیر قابل مصرف تشخیص داده شود باید طبق ضوابط و دستورالعمل های مربوط معدوم شده و یا به مصارف مناسب برسد

ماده ۵- سازمان مجاز است بنا به ضرورت جهت انجام بازرسی های لازم در محلها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین نامه ، از خدمات دامپزشکان و سایر رده های دامپزشکی با عقد قرار داد خرید خدمت استفاده نماید .

ماده ۶- سازمان موظف است فهرست آزمایشگاههای مرجع را که مجاز به انجام آزمایش های لازم برروی نمونه های رسمی، جهت اعمال ضوابط و مقررات بهداشتی موضوع این آیین نامه می باشند از طریق نظام تایید صلاحیت ایران منظور شده در ماده (۱۹) اصلاحی قانون اصلاح قوانین موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران -مصوب ۱۳۷۶- تهیه و اعلام نماید

ماده ۷- سازمان موظف است برای اعمال نظارت بهداشتی، دامپزشکی نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف - دامهایی که پرورش ، نگهداری، حمل ، توزیع و یا عرضه آنها به طور غیر مجاز انجام شده باشد، در صورتی که کشتار آنها مجاز تشخیص داده شود برای ذبح به کشتارگاه اعزام دارد و در غیر این صورت با رعایت ضوابط بهداشتی مربوطه معدوم نماید .

ب- خوراک دام و فرآورده های دامی را که تولید، نگهداری ، حمل، توزیع، عرضه ویا مصرف آنها به طور غیر مجاز انجام شده باشد، در صورتی که قابل مصرف تشخیص داده شود، اجازه مصرف دهد، یا در صورت امکان، صاحب آن موارد را به سالم سازی آنها موظف نماید و یا دستور مصرف غیر خوراکی آنها را به شکل مناسب صادر نماید و در غیر اینصورت ، با رعایت ضوابط بهداشتی مربوط معدوم نماید.

ج- خوراک دام و فرآورده های دامی را که به دلیل دارا نبودن ویژگی های جسمی، فیزیکی، شیمیایی و یا میکروبی لازم به وسیله بازرسان سازمان غیر قابل مصرف تشخیص داده می شود ، در صورت امکان، صاحب آن موارد را به سالم سازی آنها موظف نماید و یا در دستور مصرف غیر خوراکی آنها را به شکل مناسب صادر نماید و در غیر این صورت معدوم نماید.

د- دام ، خوراک دام و فرآورده های دامی مظنون به قاچاق را ضبط و مراتب را همراه با اظهار نظر کارشناسی جهت هرگونه اقدام به مراجع مربوط اعلام نماید .

ه- اشیاء ، لوازم، مواد آلوده و اماکن انتشار بیماری را که امکان عفونت زدایی آنها وجود ندارد معدوم یا تخریب نماید.

ماده ۸- شهرداری ها و کلیه دستگاههای اجرایی و انتظامی مکلفند بنا به تقاضای وزارت جهاد کشاورزی (سازمان) در خصوص امور مرتبط زیر همکاری نمایند:

الف_ بازرسی های بهداشتی

ب- پلمپ و فک پلمپ محموله ها ، وسایل حمل و نقل اماکن

ج- معدوم نمودن دام هایی که کشتار آنها مجاز تشخیص داده نمی شوند.

هـ- معدوم نمودن خوارک دام و فرآورده های دامی که غیر قابل مصرف تشخیص داده می شوند.

و- انهدام اشیاء، لوازم، مواد آلوده و اماکن نشر بیماری که عفونت زدایی آنها ممکن نباشد.

تبصره- در شرایط فوق العاده و اضطراری که بنا به تشخیص سازمان هیچگونه قصور و تقصیری از طرف صاحبان دام،

خوراک دام و فرآورده های دامی موضوع این آیین نامه وجود ندارد و بروز بیماری خاص وامثال آن موجب ضرورت

اجرای موارد یاد شده گردد، براساس تصویب هیئت وزیران بخشی از ضرر و زیان وارده تامین و پرداخت خواهد شد.

ماده ۹- سازمان مکلف است به منظور اعمال وظایف نظارتی خود بر کلیه محلهها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین نامه،

دستورالعمل های مربوط به امور بهداشتی راتهییه و به مسئولین محلهها و اماکن مذکور ابلاغ نماید. صاحبان و مسئولین

یاد شده موظف به رعایت این دستورالعمل ها خواهند بود.

ماده ۱۰- تاسیس و بهره برداری محلهها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین نامه توسط بخشهای دولتی، وابسته به

دولت ، بخش خصوصی و یا تعاونی مستلزم اخذ پروانه بهداشتی مربوط از سازمان، در هر یک از مراحل تاسیس و

بهره برداری، با رعایت کلیه دستورالعمل ها و ضوابط بهداشتی می باشد.

تبصره ۱- کلیه دستگاههای صادر کننده پروانه های تاسیس و بهره برداری محلهها و اماکن موضوع ماده ۲ این آیین نامه

موظفند قبل از صدور هر گونه مجوز، پروانه بهداشتی صادره از سوی سازمان را از اشخاص متقاضی، پروانه تاسیس و

بهره برداری مطالبه نمایند.

تبصره ۲- سازمان موظف است در زمان صدور پروانه تاسیس و بهره برداری، استعلام لازم را از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حیطه وظایف قانونی مربوط به عمل آورد

تبصره ۳- صدور پروانه بهداشتی در مرحله بهره برداری، مشروط به معرفی مسئول فنی بهداشتی می باشد.

تبصره ۴- واحدهای تولیدی فرآورده‌های دامی باید علاوه بر اخذ پروانه بهداشتی در مرحله بهره‌برداری، برای هر نوع فرآورده نیز پروانه بهداشتی مربوط را برابر دستورالعمل و ضوابط، از سازمان اخذ نمایند.

تبصره ۵- صاحبان و متصدیان محل‌ها و اماکن موجود که موفق به اخذ پروانه از سازمان نشده‌اند، موظفند ظرف شش ماه نسبت به اخذ پروانه بهداشتی بهره برداری با رعایت کلیه ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط اقدام نمایند. در غیر این صورت مامورین انتظامی با تقاضای سازمان از ادامه کار واحدهای فاقد پروانه یا واحدهایی که پروانه آنها لغو گردیده است. جلوگیری خواهند نمود.

تبصره ۶- کلیه صاحبان و متصدیان محل‌ها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه حسب مورد مکلف به همکاری و ارایه اطلاعات لازم به بازرسین سازمان می‌باشند. همچنین موظفند جهت بهبود وضع بهداشتی واحد مربوط، هرگونه تعمیرات یا تغییرات لازم را مطابق دستورالعمل بهداشتی و زمان بندی ابلاغی از سوی سازمان انجام دهند. مامورین انتظامی مکلفند به تقاضای سازمان از ادامه کار واحدهایی که مقررات مزبور را رعایت نمی‌کنند، جلوگیری نمایند.

ماده ۱۱- کلیه مراجع صادر کننده پروانه کسب مراکز توزیع و عرضه فرآورده‌های خام دامی موظفند ضوابط بهداشتی و قرنطینه‌ای سازمان را لحاظ و پیش از صدور یا تمدید پروانه، نظریه بهداشتی سازمان را نیز علاوه بر سایر استعلامات مورد نیاز کسب نمایند.

ماده ۱۲- اشخاص متقاضی دریافت پروانه اشتغال به عنوان مسئول فنی بهداشتی و واحدهای مشمول این آیین‌نامه، باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- دانشنامه معتبر "دکترای عمومی یا تخصصی دامپزشکی"

۲- شماره نظام دامپزشکی.

۳- ارایه گواهی عدم سوء پیشینه کیفری موثر.

۴- برخورداری از سلامت جسمی و روانی برای انجام وظیفه مربوط.

۵- نداشتن هیچگونه پروانه یا مجوز اشتغال مشابه دیگر از سازمان و سایر مراجع.

۶_ عدم اشتغال در دستگاه‌ها و سازمانهای دولتی اعم از لشگری و کشوری.

تبصره _ تعیین وظایف و ظرفیت کاری مسئول فنی بهداشتی و تایید صلاحیت توسط سازمان نظام دامپزشکی انجام می‌پذیرد.

ماده ۱۳_ در صورت بروز اختلاف راجع به اعمال نظارت بهداشتی بین هر یک از واحدها و مسئول فنی بهداشتی مربوط، نظر سازمان ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۴_ مسئول فنی بهداشتی هر واحد، کنترل کلیه امور بهداشتی مربوط به واحد مانند کنترل بهداشتی فرآورده‌های تولیدی و وسایل حمل و نقل، صدور گواهی بهداشتی حمل دام و فرآورده‌های دامی از مبدا واحد و نظارت بر اجرای کلیه قوانین، مقررات و نیز دستورالعمل‌های بهداشتی ابلاغی از سوی سازمان را برعهده دارد.

تبصره ۱_ مدیرعامل، اعضای هیئت مدیره و سایر مدیران واحدهای موضوع این آیین‌نامه، حق دخالت در وظایف مسئول فنی بهداشتی را ندارند و موظف به همکاری با وی می‌باشند.

تبصره ۲_ مدیرعامل و یا اعضای هیئت مدیره در صورت دارا بودن شرایط می‌توانند متقاضی دریافت پروانه مسئول فنی بهداشتی شوند.

ماده ۱۵_ برای هر نوبت کاری در واحدهای تولیدکننده فرآورده‌های خام دامی باید یک نفر مسئول فنی بهداشتی به صورت مجزا تعیین گردد، فعالیت واحد بدون حضور مسئول فنی بهداشتی ممنوع است.

تبصره _ مسئول فنی بهداشتی حق واگذاری مسئولیت خود را به دیگری ندارد و در ایام مرخصی یا معذوریت، صاحب واحد تولیدی باید با تایید سازمان (ادارات کل دامپزشکی استان‌ها)، فرد دیگری را به جای وی جایگزین نماید.

ماده ۱۶_ تعداد و صلاحیت‌های لازم برای کادر بهداشتی هر واحد که زیر نظر مسئول فنی بهداشتی واحد مشغول به کار می‌گردند، بر حسب نیاز و بر اساس ظرفیت کاری طبق دستورالعمل‌های سازمان، تعیین خواهد شد.

ماده ۱۷_ مسئول فنی بهداشتی موظف است هرگونه تخلف در واحد تحت نظر را که موجب تهدید خطر بهداشت عمومی می‌شود، به سازمان گزارش نماید.

ماده ۱۸_ تعرفه‌های اشتغال به کار مسئولین فنی بهداشتی موضوع این آیین‌نامه به پیشنهاد مشترک سازمان و سازمان نظام دامپزشکی ایران تعیین و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۹_ به منظور اعمال نظرات بهینه بر فعالیت مسئولین فنی بهداشتی و عدم ایجاد وابستگی مالی آنها به صاحبان

و متصدیان واحد تحت نظارت، دریافت وجه از واحدها و پرداخت حقوق مسئولین فنی بهداشتی بر اساس دستورالعملی خواهد بود که توسط سازمان و با همکاری سازمان نظام دامپزشکی هییه و ابلاغ می گردد.

ماده ۲۰- سازمان مکلف است ظرف شش ماه بعد از ابلاغ این آیین نامه، نسبت به تهیه ضوابط و دستورالعمل های مربوط در خصوص هر یک از واحدهای موضوع این آیین نامه اقدام و به شیوه مناسب در اختیار واحدها و مشاغل مرتبط قرار دهد.

این تصویب نامه در تاریخ ۱۳۸۷/۹/۱۰ به تایید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

آیین نامه اجرایی ماده (۳۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

الف - دام زنده: حیوانات (خشکی زی یا آبی) مهره دار (پستانداران، پرندگان، خزندگان، دوزیستان و ماهیان) یا بی مهره (از جمله بندپایان) که برای تولید غذای انسان یا حیوان یا اهداف تجاری، آزمایشگاهی، ورزشی یا تفریحی (از جمله حیوانات باغ وحش)، پرورش و نگهداری می شوند.

ب - فرآورده های با منشأ دامی: فرآورده های خام یا فراوری شده، اعم از خوراکی یا غیرخوراکی که از منشأ دام به دست می آیند.

پ - فرآورده های غیرخام دامی: فرآورده های دامی موضوع تبصره بند (الف) ماده (۱) آیین نامه اجرایی بند (ث) ماده (۷) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور موضوع تصویب نامه شماره ۵۱۶۲۰/ت۵۵۳۳۱هـ مورخ ۲۵/۴/۱۳۹۷.

ت - خوراک دام: مواد خام یا فراوری شده (از جمله مواد غذایی متراکم و مکمل های غذای دام) که جهت تأمین نیازهای رشد، نگهداری، تولید و کار به مصرف تغذیه دام می رسند.

ث - اقلام موضوع این آیین نامه: دام زنده، فرآورده های با منشأ دامی و خوراک دام.

ج - مصرف کننده: اشخاصی که اقلام موضوع این آیین نامه را مصرف می کنند.

چ - متصدی: اشخاصی که به نحوی در امور تولید، پرورش، نگهداری، توزیع، حمل و نقل، عرضه، فروش دام زنده و نیز استحصال، تهیه، عمل آوری، جمع آوری، نگهداری، بسته بندی، حمل و نقل و توزیع فرآورده های با منشأ دامی و همچنین خوراک دام فعالیت دارند.

ح - سازمان: سازمان دامپزشکی کشور.

خ - مسئول فنی بهداشتی: شخصی که پس از تأیید صلاحیت توسط سازمان نظام دامپزشکی و با اخذ پروانه مربوط از سازمان و ادارات تابعه، وظیفه واپایش (کنترل) بهداشتی را در واحدهای موضوع آیین نامه یاد شده، مطابق شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان بر عهده دارد.

ماده ۲ - متصدی در خصوص اقلام موضوع این آیین نامه، موظف به رعایت ضوابط و مقررات بهداشتی دامپزشکی اعلامی از سوی سازمان است.

تبصره ۱ - ضوابط و مقررات بهداشتی دامپزشکی موضوع این ماده با رعایت مقررات موضوع بند (ی) ماده (۲) قانون نظام جامع دامپروری کشور - مصوب ۱۳۸۸ - و آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۱۳) قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی - مصوب ۱۳۷۹ - توسط سازمان تهیه و اعلام می شود.

تبصره ۲ - متصدی هر یک از امور عمل آوری، جمع آوری، نگهداری، بسته بندی، حمل و نقل و توزیع فرآورده های غیرخام دامی، موظف به رعایت ضوابط و مقررات بهداشتی هر فرآورده اعلامی از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز می باشد.

ماده ۳ - تشخیص تخطی از اجرای ضوابط و مقررات بهداشتی دامپزشکی، عدم به کارگیری مسئول فنی بهداشتی و نیز ناسالم یا غیربهداشتی بودن اقلام موضوع این آیین نامه در صلاحیت سازمان، تعیین نوع و میزان خسارات وارد شده به مصرف کننده به عهده مرجع ذی صلاح قانونی، تعیین نسبت بین منشأ آسیب (قصور یا تقصیر مسئول فنی بهداشتی) و آسیب وارد شده و صدور حکم متناسب مطابق قانون مجازات اسلامی و سایر قوانین مربوط به عهده دادگاه صالح است.

تبصره - حکم این ماده نافی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای مسئولان فنی بهداشتی برابر قوانین و مقررات مربوط نیست.

ماده ۴ - متصدی مکلف به انجام اقدامات زیر است:

الف - رعایت ضوابط و مقررات بهداشتی دامپزشکی با تأکید بر استفاده از مواد اولیه سالم و بهداشتی و نیز به کارگیری روش های مناسب بهداشتی در تولید، استحصال، تهیه، جمع آوری، نگهداری، بسته بندی، توزیع، حمل و نقل و عرضه اقلام موضوع این آیین نامه.

ب - به کارگیری مسئول فنی بهداشتی و فعالیت در امور مربوط صرفاً با حضور و نظارت وی یا جانشین معرفی شده به سازمان.

پ - خودداری از هرگونه دخالت در حوزه تخصصی وظایف مسئول فنی بهداشتی یا ممانعت از انجام وظیفه واپایش (کنترل) بهداشتی و سلب استقلال رأی وی.

ت - خودداری از هرگونه فعل یا ترک فعلی در مراحل تولید، استحصال، تهیه، جمع آوری، نگهداری، بسته بندی، توزیع، حمل و نقل و عرضه اقلام موضوع این آیین نامه که سبب آسیب به سلامت یا ضرر و زیان مصرف کننده در اثر تغییر در وضعیت سلامت یا ویژگی های بهداشتی (حسی، فیزیکی، شیمیایی یا میکروبی) مربوط یا انقضای تاریخ مصرف یا مغایرت در اطلاعات مندرج در نشانه گذاری این اقلام شود.

تبصره ۱ - اجرای این ماده نافی مسئولیت های قانونی متصدی هر یک از امور مرتبط با فرآورده های غیرخام دامی در رعایت ضوابط و مقررات بهداشتی موضوع تبصره (۲) ماده (۲) این آیین نامه نیست و در صورت بروز تخلف، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف به انجام اقدامات قانونی خواهد بود.

تبصره ۲ - نحوه به کارگیری مسئول فنی بهداشتی در مواردی که تعدادی دام به مقیاس غیرتجاری یا به روش کوچ رو (بیلاق و قشلاق) نگهداری و پرورش داده می شود، بر اساس دستورالعمل و برنامه زمان بندی سازمان است.

ماده ۵ - مسئول فنی بهداشتی مکلف به انجام اقدامات زیر است:

الف - انجام کامل و دقیق وظایف ابلاغی از سوی سازمان.

ب - حضور در واحد تحت نظارت در زمان های فعالیت واحد و مورد توافق در قرارداد و ثبت حضور در سامانه ای که ظرف یک سال از تاریخ لازم الاجرا شدن این آیین نامه از سوی سازمان طراحی و اجرا خواهد شد.

پ - گزارش کامل و به موقع هرگونه تخلف بهداشتی موضوع ماده (۳) این آیین نامه در واحد تحت نظارت در سامانه های مرتبط.

ماده ۶ - سازمان موظف است ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این آیین نامه، با توسعه سامانه الکترونیکی ردیابی اقلام موضوع این آیین نامه، امکان تبادل داده های آن با سامانه جامع یکپارچه سازی و نظارت بر فرایند

تجارت (سامانه جامع تجارت)، تعامل با زیرسامانه های انبار، شناسه کالا و شناسه رهگیری برابر مقررات آیین نامه های مربوط و نیز درگاه مورد نیاز جهت دسترسی شرکت های بیمه گر فعال در زمینه جبران خسارات احتمالی موضوع این آیین نامه را فراهم کند.

مختصر نمونہ وظائف قانونی

مهمترین وظایف قانونی سازمان دامپزشکی کشور

۱. تامین بهداشت دام کشور از طریق پیشگیری و مبارزه با بیماریهای همه گیر و قرنطینه‌ای دام.
۲. بررسی بیماریهای دامی، شناسائی مناطق و منابع آلوده و راه سرایت و طرز انتشار بیماریها.
۳. کمک به ارتقا سطح بهداشت عمومی از طریق نظارت بهداشتی بر کشتارگاهها، مراکز بسته بندی و تولید، توزیع و عرضه فرآورده‌های خام دامی.
۴. همکاری با وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در امر مبارزه با بیماریهای مشترک انسان و دام.
۵. اظهار نظر و نظارت در مورد ساخت، ورود و صدور و فروش انواع دارو، واکسن، سرم و مواد بیولوژیکی مخصوص دام.
۶. همکاری با مراکز ذیربط در امر آموزش و ترویج بهداشت دام به دامداران.
۷. تقویت و توسعه بخش خصوصی دامپزشکی.

وظایف دفتر نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی

۱. مطالعه و تحقیق در تدوین و ابلاغ استانداردها، ضوابط بهداشتی قرنطینه ای و امنیت زیستی در چراگاهها، مراتع، آبشخورها، محل های نگهداری دام و سایر تاسیسات مربوط به پرورش دام
۲. مطالعه، سیاست گذاری، برنامه ریزی، نظارت و پیگیری اعمال ضوابط بهداشتی - قرنطینه ای و امنیت زیستی در چراگاهها، مراتع، آبشخورها، محل نگهداری دام و سایر تاسیسات مربوطه به پرورش دام
۳. مطالعه، سیاست گذاری و تدوین برنامه های راهبردی کنترل بقایای (دارو، هورمون، متابولیت های قارچی، رادیونوکلئیدها، دیوکسین ها، بی کلرو فینیل ها، سموم، آفت کش ها، فلزات سنگین و سایر مواد شیمیایی) در فرآورده های دامی

۴. مطالعه و برنامه‌ریزی، نظارت، پیگیری و استقرار سیستم کنترل بقایای (دارو، هورمون، متابولیت‌های قارچی، رادیونوکلیئیدها، دیوکسین‌ها، بی‌کلرو فنیل‌ها، سموم، آفت‌کش‌ها، فلزات سنگین و سایر مواد شیمیایی) در فرآورده‌های دامی
۵. مطالعه و تحقیق در تدوین و ابلاغ استانداردها، ضوابط بهداشتی قرنطینه‌ای و امنیت زیستی در کشتارگاه‌ها و کارخانه‌های تولید و فرآوری محصولات دامی
۶. مطالعه و برنامه‌ریزی، نظارت و پیگیری اعمال استاندارد‌ها، ضوابط بهداشتی و قرنطینه‌ای و امنیت زیستی در کشتارگاه‌ها و کارخانه‌های تولید و فرآوری محصولات دامی
۷. مطالعه و تحقیق به منظور سیاست‌گذاری تدوین برنامه راهبردی مدیریت بحران و واکنش سریع برای مقابله با مخاطرات بهداشت دام، سلامت خوراک دام و فرآورده‌های دامی در سطح ملی
۸. مطالعه، برنامه‌ریزی، نظارت، پیگیری استقرار سیستم مدیریت بحران و واکنش سریع برای مقابله با مخاطرات بهداشتی دام، خوراک دام و فرآورده‌های دامی در سطح ملی
۹. مطالعه، سیاست‌گذاری و تدوین برنامه راهبردی بازرسی و کنترل کیفی بهداشتی خوراک دام و فرآورده‌های دامی از مرحله تولید تا عرضه
۱۰. مطالعه، برنامه‌ریزی، نظارت، پیگیری و اقدام برای بازرسی و کنترل کیفی بهداشتی خوراک دام و فرآورده‌های دامی از مرحله تولید تا عرضه
۱۱. مطالعه، سیاست‌گذاری و تدوین و ابلاغ ضوابط تولید و پرورش حیوانات آزمایشگاهی .
۱۲. تدوین مقررات و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های لازم برای تامین رفاه حیوانات و تولید فرآورده‌های دامی ارگانیک
۱۳. مطالعه، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت بر اعمال ضوابط رعایت حقوق حیوانات و تامین رفاه دام و حرکت به سوی تولیدات ارگانیک دامی با تاکید بر ترویج فرهنگ اصیل ایرانی و اسلامی
۱۴. مطالعه، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت و پیگیری برای شناسایی و تعیین هویت دام کشور و صدور شناسنامه‌های بهداشتی .
۱۵. مطالعه، تحقیق و تدوین ضوابط در مورد پسماندهای دامپزشکی
۱۶. مطالعه، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت و پیگیری اجرای ضوابط پسماندهای دامپزشکی

۱۷. مطالعه و تدوین ضوابط و دستور العمل های بازرسی و کنترل کیفی گوشت در کشتارگاه ها و نظارت و پیگیری اجرای آنها

۱۸. مطالعه و تعیین امکانات و لوازم و تجهیزات مورد نیاز برای تشخیص و کنترل کیفی فرآورده های دامی

۱۹. مطالعه و اعلام تحقیقات کاربردی مورد نیاز توسعه امنیت زیستی، کنترل کیفی و نظارت بر تولید تا عرضه فرآورده های دامی و مشارکت در اجرای آنها

۲۰. مطالعه و اعلام آموزش های مورد نیاز بخش های دولتی و غیر دولتی دامپزشکی برای اعمال ضوابط امنیت زیستی، کنترل کیفی و نظارت بر تولید تا عرضه فرآورده های دامی و مشارکت در اجرای آنها.

۲۱. همکاری و مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی در راستای اجرای برنامه های بهداشتی - قرنطینه ای و امنیت زیستی

۲۲. مطالعه، تدوین و ابلاغ دستورالعمل های بهداشتی - قرنطینه ای و امنیت زیستی دامپزشکی

۲۳. مطالعه، سیاست گذاری، برنامه ریزی، نظارت، پیگیری ساماندهی کشتار دام های روستایی و کشتار در اعیاد و مراسم مذهبی.

۲۴. مطالعه، سیاست گذاری، برنامه ریزی نظارت، پیگیری ساماندهی بهداشتی دامداری های روستایی

۲۵. همکاری و مشارکت در تدوین استانداردهای ملی مربوط به خوراک دام، فرآورده های دامی، اماکن دامی و صنایع وابسته به دام

۲۶. همکاری در برگزاری نشست ها و همایش های بین المللی، ملی و منطقه ای مرتبط

۲۷. همکاری در اعمال مقررات شرعی ذبح و صید.

پیشکش سورج کتابیات

گوشت دام

گوشت اغلب به قسمتهای قابل مصرف حیواناتی گفته می شود که برای تولید غذای مورد نیاز انسان استفاده می شوند و شامل گوشت و آلایش است. این حیوانات اغلب از علف و سایر گیاهان کشت شده تغذیه می کنند و شامل: گاو و گوسفند، بز، گوزن و آهو، بوفالو و شتر است. به اعضای خوراکی دام مانند کبد، کلیه، قلب و مغز اصطلاحاً اعضای گوشتی گفته می شود.

علاوه بر حیوانات ذکر شده، طیور نیز از جمله حیواناتی است که امروزه در تولید گوشت مورد نیاز انسان حایز اهمیت بسزایی است و تعداد زیادی از حیوانات و پرندگان شکاری، مقادیر فراوانی از پروتئین مورد انسانها را فراهم می کنند. ماهی و سایر غذاهای دزیایی از رمانهای بسیار دور، نقش مهمی در رژیم غذایی انسان ایفا کرده اند.

گوشت جیره غذایی بسیار با ارزشی است زیرا:

۱- جزو بهترین و قابل هضم ترین غذاهای نیتروژنی و منبع با ارزش پروتئین درجه یک است. بعنوان مثال حاوی اسید آمینه های ضروری برای زندگی انسان است

۲- بدلیل پروتئین بالا، متابولیسم را تحریک می کند و به عنوان مثال، به بدن در تولید گرما و انرژی کمک می کند.

۳- بدلیل وجود چربی، تخلیه غذا را از معده را به تعویق می اندازد

۴- بعد از عمل آوری گوشت که شامل طی مراحل رسیدن و پختن است، گوشت طعم مطبوعی به خود گرفته و سبب تحذیک ترشح معده شده و هضم را تسهیل می کند.

پروتئین: گوشت یکی از مهمترین منابع پروتئینی است ولی مقدار پروتئین گوشت انواع حیوانات متفاوت می باشد، بطور متوسط گوشت قرمز کم چربی دارای ۱۸٪ پروتئین و گوشت مرغ و ماهی به ترتیب دارای ۱۹ و ۲۱٪ پروتئین می باشند. پروتئین موجود در گوشت به سه دسته پروتئین میوفیبریلی، سارکوپلاسمی و پیوند تقسیم میشود، مقدار این سه نوع پروتئین در میان انواع گوشتها و حتی گوشت قسمت های مختلف یک لاشه متفاوت می باشد هر چه مقدار پروتئین پیوندی در گوشت زیادتر باشد گوشت سفت تر بوده و باعث کاهش تردی در گوشت می شود،

این نوع پروتئین در مقایسه با پروتئین سارکوپلاسمی و میوفیبریلی از ارزش غذایی پائین تری برخوردار است. یکی از مهمترین دلایل کم بودن کیفیت گوشت حیوانات مسن و پیر در مقایسه با حیوانات جوان در مقدار و ماهیت پروتئین های پیوندی است مقدار پروتئین پیوندی در گوشت ماهی و آبزیان کمتر از گوشت طیور و در این دو کمتر از گوشت قرمز می باشد

همچنین مقدار و ماهیت پروتئین های پیوندی یکی از مهمترین عوامل موثر در قابلیت هضم گوشت است. بنا به همین دلیل گوشت ماهی و آبزیان ضمن داشتن ارزش غذایی بالاتر نسبت به گوشت طیور و گوشت قرمز از قابلیت هضم بیشتری برخوردار می باشد

پروتئین گوشت در مقایسه با پروتئین گیاهی از ارزش غذایی بالاتری برخوردار است

چربی: میزان چربی در گوشت بسیار متفاوت است، تمام انواع گوشت و حتی گوشت هایی که بظاهر بدون چربی هستند مقداری چربی دارند، چربی در بدن حیوانات خشکی زی نظیر پستانداران به چهار شکل وجود دارد چربی ذخیره: این نوع چربی در اطراف اندام های احشایی وجود دارد که اصطلاح به آن پیه گفته میشود. ۱- این چربی از نوع چربی های اشباع است که برای سلامتی انسان مضر بوده و حتی الامکان باید از مصرف آن خودداری گردد

۲- چربی سطحی: این نوع چربی در قسمت های زیر پوستی و اطراف گوشت قرار دارد

۳- چربی بین سلولی: این چربی که معمولاً به شکل رگه های سفیدی در گوشت یافت میشود باعث تردی و افزایش کیفیت خوراکی گوشت می گردد

۴- چربی درون سلولی: دارای ارزش بیولوژیکی بالایی است و اغلب از اسیدهای چرب غیر اشباع تشکیل شده است

املاح گوشت: گوشت سرشار از انواع مواد معدنی است در بین مواد معدنی آن آهن و روی از اهمیت خاصی برخوردار است. آهن گوشت در مقایسه با سایر فرآورده های غذایی نظیر عدس و سبزیجات از قابلیت جذب بالاتری برخوردار است مقدار آهن گوشت قرمز بیشتر از گوشت طیور و ماهی است.

ارزش غذایی گوشت: انواع ویتامین های محلول در آب و چربی در گوشت یافت میشوند. ارزش غذایی پروتئین گوشت نسبت به پروتئین گیاهی بیشتر است، زیرا پروتئین گوشت دارای مقدار زیادی از اسید آمینه های ضروری مورد

نیاز بدن است. همچنین مقدار زیادی از چربی حیوانی در بافت گوشت حیوانات قرار گرفته است که منبع مهم انرژی برای بدن به شمار می‌روند. گوشت یکی از منابع سرشار از انواع ویتامین‌های B است که مقداری از این ویتامین‌ها در اثر حرارت از بین می‌روند. مواد معدنی موجود در گوشت یکی از عوامل مؤثر در ارزش غذایی گوشت هستند که به صورت ترکیبات آلی و املاح معدنی از جمله آهن، روی، سدیم، کلسیم، منیزیم و... نیز دیده می‌شوند.

اهمیت غذایی گوشت: یکی از عوامل مؤثر در اهمیت غذایی گوشت، وجود املاح معدنی به ویژه آهن و روی در آن است. کم‌خونی ناشی از کمبود آهن در اکثر نقاط جهان اعم از کشورهای در حال توسعه و حتی توسعه یافته در بین انسان‌ها دیده می‌شود. زنان به ویژه در هنگام بارداری و عادت ماهیانه و کودکان بیشتر در معرض خطر کمبود آهن قرار دارند. از آنجا که اغلب، آهن به اندازه‌ی کافی در بدن ذخیره نمی‌شود، با مصرف به اندازه‌ی گوشت و فرآورده‌های آن، می‌توان از بروز عوارض کمبود آهن جلوگیری کرد.

گوشت منبع غذایی مهمی از پروتئین، ویتامین‌های گروه B و املاحی مانند آهن، روی، منیزیم و فسفر است. همچنین کمبود روی نیز با عوارضی از قبیل اختلال در رشد قدی و قوای جنسی، اختلال در رشد جنین، سقط جنین و کم‌اشتهایی همراه است که در بسیاری از زنان و نوجوانان قابل مشاهده است. گوشت یکی از منابع مهم روی محسوب می‌شود و حاوی ترکیباتی از روی می‌باشد که قابلیت جذب بالایی در بدن دارند. به طور خلاصه می‌توان گفت که گوشت ماده‌ی غذایی پروتئینی با ارزشی است. گوشت دارای مقدار زیادی چربی نیز هست.

به علاوه گوشت منبع مهمی از آهن، روی، فسفر و ویتامین‌های گروه B به ویژه نیکوتینیک اسید و ریبوفلاوین (ویتامین B2) به شمار می‌آید.

سرانه مصرف گوشت در ایران: در کشور ما مصرف گوشت مرغ ۱۷ کیلوگرم در سال است که بدین صورت بیشتر از چین (۹,۶ کیلوگرم)، اتحادیه اروپا (۱۸,۱)، هند (۲,۳)، کره جنوبی (۱۵,۵) و برخی کشورهای دیگر بوده است. بالاترین مصرف سرانه گوشت مرغ مربوط به امارات است به طوری که هر اماراتی در سال ۵۹,۴ کیلوگرم گوشت مرغ مصرف می‌کند. کویت با ۵۸,۹ کیلوگرم و برزیل با ۴۷,۳ کیلوگرم به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند.

سرانه مصرف گوشت مرغ در برخی دیگر از کشورها به این شرح اعلام شده است: کانادا ۲۹,۸ کیلوگرم ، ویتنام ۷,۵ کیلوگرم، ونزوئلا ۳۰,۲ کیلوگرم و آمریکا ۴۴,۵ کیلوگرم.

مصرف گوشت گوساله در ایران ۸ کیلوگرم در سال و بیشتر از این کشورهاست: چین (۴ کیلوگرم)، پاکستان (۷,۹)، فیلیپین (۳,۸)، تایوان (۵,۵). بالاترین مصرف سرانه این نوع گوشت به آرژانتین اختصاص دارد. مصرف سرانه گوشت گوساله در این کشور ۵۳,۵ کیلوگرم در سال اعلام شده است. پس از این کشور، برزیل با ۳۸,۴ کیلوگرم و آمریکا با ۳۷,۹ کیلوگرم به ترتیب در رتبه های دوم و سوم قرار گرفته اند. سرانه مصرف گوشت گوساله در برخی دیگر از کشورها عبارت است از: کانادا ۲۹,۱ کیلوگرم، اتحادیه اروپا ۱۶,۵ کیلوگرم.

سرانه مصرف گوشت آبزیان در ایران ۴,۵ کیلوگرم است و از آنجا که متوسط مصرف سرانه در کشورهای توسعه یافته حدود ۲۸ کیلوگرم می باشد ، سرانه مصرف آبزیان در ایران از نصف متوسط جهانی کمتر است.

در بین خانوارهای شهری کشور در سالهای مختلف هزینه ی گوشت بیشترین سهم را در بین هزینه های خوراکی به خود اختصاص داده است (۱۵,۵ درصد کل هزینه های خوراکی)، در حالی که در بین خانوارهای روستایی بیشترین سهم هزینه های خوراکی به غلات و حبوبات و فراورده های آنان مربوط بوده و حدود ۱۲,۷۸ درصد کل هزینه های خوراکی به گوشت اختصاص داشته است

گوشت سالم:

اصطلاح سالم بصورت زیر تعریف می شود: "تشویق و هدایت برای رسیدن به بهداشت مناسب یا تندرستی". از قرون گذشته، لزوم سالم بودن غذا و مناسب بودن آن برای مصرف انسان، روشن شده است. گوشت باید از حیواناتی تهیه شود که با استانداردهای بالا پرورش داده شده و در شرایط بهداشتی و با در نظر گرفتن جنبه انسانی، رشد کرده اند و در ضمن فراورده های آنها با رعایت پاکیزگی و نظافت تهیه شده باشند. اگر مبنای کار بر وجود محصولی با کیفیت بالا و ایمن است، در این صورت ضروری خواهد بود که عملیات کنترل مداوم از زمان پرورش دام زنده تا رسیدن به دست مصرف کننده انجام پذیرد

انواع مخاطرات مواد غذایی :

۱- مخاطرات بیولوژیک: شامل انواع میکرو ارگانیسم و توکسین ناشی از آنها که موجب عفونتهای غذایی، مسمومیت‌های غذایی، آلودگی انگلی و دیگر عوارض در فرد مبتلا می شوند. مهمترین عوامل مذکور عبارتند از گونه های مختلف باکتری سالمونلا، کمپیلوباکتر، اشرشیا کلی O175 H7، لیستریا، یرسینیا، استافیلوکوکوس ارئوس، کلستریدیوم بوتولینوم، کلستریدیوم پرفرینجنس، باسیلوس سرئوس، بروسلا، مایکوباکتریوم بویس، باسیلوس آنتراسیس و ... عوامل ویروسی و پرینی مثل ویروس عامل هپاتیت A، نیبا ویروس، روتا ویروس، پرین عامل بیماری جنون گاوی و عوامل انگلی مثل: تنیها، توکسوپلازما، کریبتوسپورییدیوم، تریشینلا، آنیزاکیس، فاسیولا و ... عوامل قارچی از انواع مایکو توکسینها، اکراتوکسین، زرالنون، پاچولین، ارگوتامین و ... میتوان نام برد.

۲- مخاطرات شیمیایی: شامل باقیمانده های دارویی، سموم دفع آفات حیوانی و گیاهی، فلزات سنگین و آلاینده های محیطی مثل PCB2، دیوکسین ها، جیوه، سرب، کادمیوم، مس، مواد افزودنی به غذا و مشتقات آنها مثل نیتروزامین و هیستامین ناشی از فساد ماهی و پنیر می باشد.

۳- مخاطرات فیزیکی: شامل اجسام خارجی مثل تکه های شیشه، استخوان، سنگریزه، فلز، مو، پشم، لجن، پلاستیک، سیم، ناخن، سکه و ...

براساس توصیه های سومین برنامه استراتژیک سازمان جهانی بهداشت دام (۲۰۰۵-۲۰۰۱)، دامپزشکی باید در عرصه بهداشت عمومی و حفاظت از مصرف کنندگان بیشتر فعال باشد که شامل کنترل زئونوزها و دیگر بیماریهای قابل انتقال به انسان از راه غذا صرفنظر از ابتلا یا عدم ابتلای دام به آن بیماریها با هدف بهبود و تضمین یکپارچه سلامت محصولات غذایی برای مصرف کنندگان در سراسر جهان می باشد.

راههای کنترل و پیشگیری از مخاطرات :

۱- رعایت مقررات بهداشتی و قرنطینه ای دامپزشکی شامل: پروانه بهداشتی دامداری - اجرای دقیق برنامه های پیشگیری و کنترل دامپزشکی در دامداریها - نظارت بر کارخانجات تولید خوراک دام - نظارت بر شیوه های

دامداری و مدیریت آن-اجرای ضوابط بهداشتی قرنطینه ای حمل دام و فرآورده های مربوطه-نظارت بهداشتی در
کشتارگاهها و مراکز بسته بندی، فراوری و توزیع

۲-رعایت حداقل مقادیر مجاز باقیمانده های دارویی، سموم و فلزات سنگین و... ..

۳-اجرای برنامه های کنترلی HACCP , GMP , GAHP

۴- اجرای برنامه های آنالیز خطر در مواد غذایی

مراحل نظارت بر تولید تا عرضه گوشت قرمز:

با توجه به ماهیت وظایف قانونی نظارت از مزرعه تا سفره (Farm to Fork) به عهده دامپزشکی می باشد. در واقع همه مراحل تولید و عمل آوری بایستی مد نظر قرار گیرد تا بتوان استانداردهای بالای مواد غذایی را برای مشتریان تضمین کرد. مراحل نظارت بهداشتی فوق عبارتند از:

(۱) اماکن پرورش دام (دامداری)

(۲) حمل و نقل دام زنده

(۳) کشتارگاه دام

(۴) کارگاههای بسته بندی و قطعه بندی

(۵) حمل و نقل فرآورده های گوشتی

(۶) مراکز توزیع و عرضه

اماکن پرورش دام

توجه به بهداشت گله، یکی از جنبه های بسیار مهم مدیریتی در پرورش دام میباشد. برنامه های بهداشتی که بر پیشگیری از بروز بیماریها پایه گذاری شده اند، نقش اساسی در افزایش بهره وری خواهند داشت. هدف اساسی هر برنامه بهداشتی آن است که با پیشگیری از بروز بیماریها بهره وری اقتصادی را افزایش دهد..

بدیهی است دامداری بعنوان رکن اصلی و آغاز زنجیره تولید نقش اساسی در بهداشت گوشت و مشارکت در تولید غذای سالم را بعهده دارد. نخستین گام در احداث دامداری بهداشتی اجرای اصول و ضوابط مربوطه و اخذ پروانه بهداشتی دامپزشکی برای دامداری می باشد. کلیه اقدامات بهداشتی که جهت بهداشت دامداری و ارتقای سلامت گوشت و کنترل، پیشگیری و ریشه کنی بیماریها بخصوص بیماریهای واگیردار باید اعمال شود عبارتند از:

- ۱- اعمال اصول قرنطینه ای ۲- سالم و بهداشتی بودن آب، خوراک ، هوا و خاک ۳- بهداشت کل مجموعه دامداری
- ۴- نگهداری مناسب و تامین رفاه و آسایش حیوانات و پرورش دامهای سالم و پاکیزه ۴- بهداشت جایگاه و جمع آوری صحیح کود ۵- کاهش میزان آلودگی پوست با مدفوع ۵- تزریقات مناسب و جلوگیری از آبنسه ۶- بهداشت انفرادی دام ۷- بهداشت شیردوشی و مبارزه با ورم پستان ۸- بهداشت زایمان ۹- بهداشت گوساله دانی ۱۰- بهداشت علوفه و انبارهای خوراک دام ۱۰- بهداشت درمانگاه و بیمارستان دامپزشکی ۱۱- معدوم سازی صحیح لاشه ها ی بیمار ۱۲- اجرای برنامه های پیشگیری، واکسیناسیون، درمان و اقدامات مراقبت فعال و غیر فعال دامپزشکی ۱۳- اجرای اقدامات پیشگیری و مبارزه با بیماریهای قابل انتقال بین انسان و دام

حمل و نقل دام زنده

۱- شرایط نقل و انتقال گاو، گوساله و گاو میشی داشتنی و پرواری:

نقل و انتقال گاو، گوساله و گاو میشی به منظور نگهداری، و پرورش گاوهای اصیل شیری و دو رگ مستلزم داشتن شرایط زیر می باشد :

۱-۱- سلامتی دام ها در زمان حمل بایستی توسط دامپزشک مجاز مورد تأیید قرار گرفته و دام فاقد هرگونه نشانه بالینی از بیماری های واگیر باشد .

۱-۲- از نظر بیماری سل و بروسلوز در دو تست متوالی بر اساس ضوابط و آخرین دستور العمل ابلاغی پاک باشند .

۱-۳- بر علیه کلیه بیماری های واگیر برابر دستورالعمل های صادره از طرف سازمان واکسیناسیون شده و عاری از آلودگی به انگل های خارجی باشند .

۱-۴- شماره ، مشخصات و سوابق بهداشتی گاوها در مجوز تردد و حمل و نقل درج گردد .

۱-۵- واحدهای دامداری مبدأ و مقصد قبلاً از نظر بهداشتی به تأیید شبکه دامپزشکی محل رسیده باشد .

۱-۶- حمل و نقل گاو ، گوساله و گاو میشی باید توسط وسایط نقلیه مجاز و مورد تأیید سازمان انجام گیرد .

۲- نقل و انتقال گاو، گوساله و گاو میشی اعزامی به کشتارگاه :

گاوهای اعزامی به کشتارگاه باید دارای شرایط زیر باشند :

۲-۱- سلامتی دام ها و زمان پرهیز از مصرف دارو در هنگام حمل بایستی توسط دامپزشک مجاز مورد تأیید قرار گرفته و دام فاقد هرگونه نشانه بالینی از بیماری های واگیر باشد .

۲-۲- بر علیه کلیه بیماری های واگیر برابر دستورالعمل های صادره از طرف سازمان واکسیناسیون شده و عاری از آلودگی به انگل های خارجی باشند .

۲-۳- شماره ، مشخصات و سوابق بهداشتی گاوها در مجوز تردد و حمل و نقل درج گردد .

۲-۴- اعزام دام ها به کشتارگاه باید توسط وسایط نقلیه مجاز و مورد تأیید سازمان انجام گیرد .

تبصره : اعزام دام های مبتلا به بیماری های واگیر به کشتارگاه مشمول دستور العمل های خاص خود می باشد .

۳ - نقل و انتقال گوسفند و بز داشتی و پرواری :

نقل و انتقال گوسفند و بز جهت پرواربندی و داشتی مستلزم رعایت شرایط زیر می باشد :

- ۳-۱- سلامتی دام ها در زمان حمل بایستی توسط دامپزشک مجاز مورد تأیید قرار گرفته و دام فاقد هرگونه نشانه بالینی از بیماری های واگیر باشد .
- ۳-۲- بر علیه کلیه بیماری های واگیر برابر دستورالعمل های صادره از طرف سازمان واکسیناسیون شده و عاری از آلودگی به انگل های خارجی باشند .
- ۳-۳- شماره ، مشخصات و سوابق بهداشتی گوسفند و بز در مجوز تردد و حمل و نقل درج گردد .
- ۳-۴- واحدهای دامداری مبدأ و مقصد قبلاً از نظر بهداشتی به تأیید شبکه دامپزشکی محل رسیده باشد .
- ۳-۵- حمل و نقل گوسفند و بز باید توسط وسایط نقلیه مجاز و مورد تأیید سازمان انجام گیرد .

۴ - نقل و انتقال گوسفند و بز اعزامی به کشتارگاه :

نقل و انتقال گوسفند و بز اعزامی به کشتارگاه مستلزم رعایت شرایط زیر می باشد :

- ۴-۱- سلامتی دام ها و زمان پرهیز از مصرف دارو در هنگام حمل بایستی توسط دامپزشک مجاز مورد تأیید قرار گرفته و دام فاقد هرگونه نشانه بالینی از بیماری های واگیر باشد .
 - ۴-۲- بر علیه کلیه بیماری های واگیر برابر دستورالعمل های صادره از طرف سازمان واکسیناسیون شده و عاری از آلودگی به انگل های خارجی باشند .
 - ۴-۳- شماره ، مشخصات و سوابق بهداشتی دام ها در مجوز تردد و حمل و نقل درج گردد .
 - ۴-۴- اعزام دام ها به کشتارگاه باید توسط وسایط نقلیه مجاز و مورد تأیید سازمان انجام گیرد .
- تبصره : اعزام دام های مبتلا به بیماری های واگیر به کشتارگاه مشمول دستورالعمل های خاص خود می باشد .

کشتار گاه دام:

نخستین گام در طراحی یک کشتار گاه تعیین حداکثر ظرفیت کشتار روزانه انواع دام و میزان تولید فراورده های جانبی خوراکی و غیرخوراکی است. دسترسی به آب سالم و بهداشتی و برق، سیستم زهکشی فاضلاب، دور بودن از تاثیر آلودگی سایر صنایع، امکان جداسازی مناطق و مسیرهای تمیز و کثیف، دور بودن از مناطق مسکونی، زمین مناسب و مقاوم برای بنای تاسیسات، وسعت کافی برای توسعه احتمالی و ارزیابی زیست محیطی از ملزومات تعیین موقعیت مکانی کشتار گاه می باشد. امکانات مورد نیاز یک کشتار گاه دام عبارتند از:

۱- سالن انتظار دام با وسعت کافی یا آغل انتظار دارای آبشخور و آخور مناسب جهت طی دوره استراحت پیش از کشتار، توجه به رفتار دامها و انجام اقدامات کنترلی بیماریها. راهروی اصلی آغلهای انتظار بایستی به محوطه قبل از تله بی حسی منتهی شود. طول این گذرگاه براساس ظرفیت کلی کشتار گاه تعیین می شود و محل مهمی برای نظارت بر حرکت یکنواخت دامها به سمت جلو، کنترل نحوه حرکت و شناسایی نشانه های بیماریهای مختلف است همچنین امکانات انجام بازرسی بهداشتی دام زنده پیش از کشتار جهت معاینه دامپزشکی با نور یکنواخت و مناسب و یک آغل مجزا در سالن انتظار که بتوان دام مظنون را مورد معاینه درمانگاهی قرار داد و وجود دفتر کار مناسب برای کارکنان قسمت تحویل گیری دام و امکانات پاکیزه سازی و شستشو ضروری می باشد.

۲- وسعت کافی سالن کشتار دام متناسب با حداکثر سرعت کشتار و تعیین مکانهای شوک دادن، محوطه خونگیری، جداسازی پاچه ها و پوست کنی، تخلیه اندرونه، شقه کردن لاشه، بازرسی بهداشتی، شستشوی لاشه و درج مشخصات و برچسب گذاری تکمیلی لاشه و محل استقرار میز بازرسی اندرونه که از اهمیت خاصی برخوردار است.

۳- سالن تخلیه و تمیز کردن شکمبه و روده ها. این سالن مجهز به نوار نقاله ای است که محتویات روده و شکمبه را به محل تبدیل کود و کمپوست حمل می کند.

۴- سالن هایی برای آماده سازی سیرابی و شیردان

۵- اتاق های مجزا برای نگهداری مواد غیرخوراکی اعم از چربی، پوست، شاخ و سم (که روزانه از کشتار گاه خارج نمی شوند) که بایستی در محلی دور از بخش مواد خوراکی قرار گیرند.

۶- سالن آلاینش قرمز، آلاینش هایی مانند جگر، ریه و کلیه ها باید در این سالن تمیز شده و سپس بسته به نوع مصرف مورد نظر در اتاق سرد خنک و یا در تونل انجماد منجمد شوند.

۷- یک سالن مجزا برای تمیز کردن و آماده سازی آلاینش از جمله محل مجزایی برای نگهداری «کله»

۸- اتاق چربی که به طور کامل از سایر قسمتها مجزا بوده و اغلب نزدیک اتاق معده ها و روده ها قرار دارد و در آن چربی خوراکی تا زمان بارگیری به طور موقت نگهداری می شود

۹- ساختمان های مجهز قفلدار به ترتیب برای نگهداری دامهای بیمار یا مظنون به بیماری، کشتار اضطراری این دامها، سالن نگهداری گوشت هایی که به طور موقت ضبط شده اند و نگهداری گوشت های غیر قابل مصرف ضبط شده

۱۰- امکانات سردخانه ای و سالن های سرد با دمای یخچالی با ظرفیت متناسب با کشتار و ریل های هوایی کافی با امکانات ثبت دما و رطوبت جهت کاهش دمای عمقی لاشه و وقوع مراحل جمود نعشی.

۱۱- اتاق قفلدار مجهز مخصوص تیم دامپزشکی و امکانات آزمایشگاهی مناسب برای انجام آزمایشات. این اتاقها باید مجهز به دستشویی، دوش و کمدهای لباس (کار و شخصی) و لوازم بازرسی بهداشتی گوشت باشند

۱۲- اتاق های رختکن کارکنان مجهز به کمد لباس، دستشویی ها، دوش ها و توالت ها (که درب آنها نباید مستقیم به سالنهای عملیات باز شود) دستشویی ها باید نزدیک توالت ها بوده دارای شیر آب گرم و سرد، مواد شوینده و ضدعفونی کننده دستها و حوله کاغذی یکبار مصرف باشد و سطل های زباله در کنار دستشویی ها وجود داشته باشد رختشویخانه و اتاق مجهز به کمکه های اولیه از بخشهای ضروری یک کشتارگاه دام صنعتی اند. همچنین وجود دستگاه چکمه شوی در ورودی رختکن ها و پیش بینی اقدامات حفاظتی و ایمنی کافی و سیستم فراگیر ارتباطی تلفنی و صوتی ضروری می باشد.

۱۳- امکانات لازم برای انجام بازرسیهای ضروری دامپزشکی در هر زمان

۱۴- ملزومات کنترل ورود به کشتارگاه و خروج از آن

۱۵- جداسازی کافی بخش های تمیز و کثیف ساختمانها از یکدیگر

۱۶- کف سالنهای کشتار دام و استحصال گوشت و آرایش باید ضدآب به آسانی قابل شستشو و ضدعفونی، مقاوم در برابر آسیب رسانی موش صحرایی و دارای شیب ملایم به سمت آبروهای فاضلاب (مجهز به سرپوش های فلزی نرده ای) بوده و سطح دیوارهای این سالنها باید تا ارتفاع حداقل ۳ متر صاف، به رنگ روشن و قابل شستشو یا رنگ آمیزی شده و محل تقاطع دیوارها با کف و با یکدیگر از زاویه ها و گوشه ها گرد با شعاع حداقل ۷۵ میلی متر باشد.

۱۷- تهویه کافی و تخلیه بخار در سالنهای کشتار دام و استحصال فراوری گوشت

۱۸- نوردهی کافی (طبیعی یا مصنوعی) به گونه ای که سبب تغییر رنگ یا ایجاد سایه نشود

۱۹- فراهم نمودن قابل شرب به میزان و با فشار کافی

۲۰- تامین قابل شرب داغ به میزان کافی

۲۱- سیستم دفع فاضلاب براساس مقررات و ضوابط بهداشتی

۲۲- در سالنهای عملیات، امکانات کافی برای پاکیزه سازی و ضدعفونی دستها و ابزار کار تا حد امکان وجود داشته باشد. در محلهای کار شیرهای آب باید خودکار یا پدالی بوده بدون دخالت دست به کار بیفتد و مجهز به شیرآب گرم و سرد، مواد پاک کننده و مواد ضدعفونی کننده و حوله کاغذی یک بار مصرف باشند. دمای آب مورد استفاده برای شستشوی ابزار کار نباید کمتر از ۸۲ درجه سانتی گراد باشد

۲۳- پوست کنی باید تا حد امکان بر روی لاشه آویزان از قلاب انجام پذیرد. در مواردی که پوست کنی بر روی گهواره های فلزی انجام می شود این گهواره ها باید از جنس مواد مقاوم در برابر خوردگی بوده و ارتفاع آنها به اندازه ای باشد که لاشه با کف سالن تماس پیدا نکند

۲۴- خط نقاله هوایی برای جابجا کردن لاشه ها

۲۵- برنامه ویژه کنترل آفات (حشرات و جوندگان)

۲۶- ابزار و لوازم کار از جنس مقاوم در برابر خوردگی و از انواعی که پاکیزه سازی آن آسان باشد

۲۷- انشعابات برق سه فاز صنعتی و نصب ژنراتور برق اضطراری

۲۸- محل شستشوی تجهیزات که وجود آن در مجاورت سالنهای عملیات برای جلوگیری از شستشوی واگنها، سینی ها و سایر لوازم در سالنهای عملیات راهروها و سایر محلهای نامناسب ضرورت دارد

۲۹- بخش ویژه برای کود به منظور جمع آوری کود اصطبل انتظار و فراوری محتویات شکمبه و روده دامهای کشتار شده که در بخش کتیف کشتارگاه در نزدیک اصطبل انتظار واقع است در این بخش بایستی کف و کناره ها نفوذ ناپذیر بوده و مجرای برای خروج مایعات تعبیه شده باشد

۳۰- محل بارگیری گوشت که بایستی دور از بخش کتیف واقع شده و فقط به خودروهای ویژه حمل گوشت و آرایش خوراکی دسترسی داشته باشد سکوی بارگیری باید هم سطح کف اتاقک حمل خودرو بوده و به طور کامل مسقف باشد تا کارگران بتوانند در شرایط آب و هوایی نامساعد کار کنند وجود سیستمی که خط ریل کشتار را با خط ریل خودرو حمل گوشت ارتباط دهد نقش مهمی در افزایش کارایی و بهداشتی بارگیری گوشت دارد.

۳۱- جایگاه و تجهیزات کافی برای شستشو و ضدعفونی خودروهای حمل دام و حمل گوشت امکانات شستشو و پاکیزه سازی خودروهای حمل گوشت باید در بخش تمیز کشتارگاه فراهم شود و دارای شیلنگ های پرفشار همراه با آب داغ و ماده پاک کننده و نیز زهکشی مناسب برای خودروها و محل شستشو باشد. در مورد کامیونهای حمل دام زنده تامین آب سرد تحت فشار در کنار پیش بینی برای ضدعفونی کافی است در مورد محل شستشوی خودروهای حمل گوشت وجود شیب مناسب به سمت بخش کتیف کشتارگاه ضروری است.

۳۲- وجود سردخانه انگلی برای سالم سازی لاشه های آلوده با دمای فریزر (۱۸- درجه).

برنامه بازرسی گوشت:

اهداف کلی برنامه بازرسی گوشت در دو مبحث زیر خلاصه می گردد:

الف) اطمینان حاصل کردن از بهداشت و سلامت گوشت و اینکه به لحاظ فیزیولوژیکی حیوانات سالم از بیمار جدا شده و مطابق با اصول کشتار شده اند

ب) مطمئن شدن از اینکه گوشت حیوانات عاری از بیماری بوده و هیچ خطری برای سلامتی انسان ندارد و از هر گونه آلودگی ثانویه نیز به دور بوده است.

این اهداف با بررسیهای دقیق قبل و پس از کشتار و رعایت بهداشت و نیز حداقل آلودگی بدست می آید.

استراحت قبل از کشتار:

پس از مرحله پرورش دام، بارگیری و حمل به مقصد کشتارگاه صورت می گیرد. رعایت اصول بهداشتی قرنطینه ای و اخذ گواهی بهداشتی حمل، رعایت اصول صحیح حمل و نقل و تخلیه دام به منظور کاهش استرس و همچنین قطع غذا قبل از بارگیری از ضروریات بوده و بدیهی است که پس از تخلیه، استراحت قبل از کشتار جهت ایجاد شرایط طبیعی در بدن دام امری بسیار مهم می باشد. در واقع گذشته از عواملی که بعد از کشتار دام و در طی مراحل عمل آوری و سرد نمودن می تواند در کیفیت و نرمی و تردی گوشت تاثیر گذارند عدم استراحت کافی دام قبل از کشتار نیز علاوه بر فاکتورهایی چون جنس، نژاد و سن و تعداد کلاژن بافت همبند عضلات بر کیفیت گوشت بسیار موثر است. در واقع استراحت ۲۴ ساعت قبل از کشتار موجب کاهش بسیاری از استرسهای ناشی از عدم رعایت صحیح نقل و انتقال دام تغییرات درجه حرارت و خستگی دام و ... شده و باعث کاهش PH گوشت بعد از کشتار می شود که در تسریع روند صلابت نعشی و تردی گوشت و کاهش بار میکروبی لاشه نقش بسزایی دارد. علاوه بر آن یکی دیگر از آثار خستگی دام تغییر در رنگ گوشت است که به تیرگی گراییده و خشک و دارای قوام سفت و محکمتر می شود. در واقع استراحت قبل از کشتار موجب ترمیم ذخایر از دست رفته گلیکوژن خواهد شد و PH نهایی گوشت در مرحله جمود نعشی به حد مناسب خواهد رسید.

بازرسی گوشت

اصول کلی بازرسی گوشت شامل معاینه دام زنده قبل از کشتار ، بازرسی لاشه و احشاء بعد از کشتار و در صورت لزوم انجام آزمایشات مختلف می باشد.

بازرسی قبل از کشتار

این بازرسی ۵۰ درصد عملیات بازرسی گوشت را شامل می شود و علاوه بر اینکه کمک موثری در تشخیص بسیاری و عوارض در هنگام بازرسی پس از کشتار می نماید ، تشخیص بعضی از بیماریها از جمله هاری ، کزاز ، تب شیر ، (B.S.E) و بعضی مسمومیت ها که در لاشه هیچ علامتی ندارند و در بازرسی پس از کشتار قابل تشخیص نمی باشند را ممکن می سازد .

بازرسی پیش از کشتار پس از تحویل گواهی حمل و تایید تخلیه در سامانه یکپارچه قرنطینه دامپزشکی شامل مراحل زیر می باشد:

۱- بازرسی و معاینه بهداشتی دام در مرحله انتظار و پیش از کشتار

۲- بررسی رفتار عمومی دام و شناسایی رفتار غیر طبیعی و شکل ظاهری حیوان اعم از تب، آبسه، بزرگ شدن مفاصل، بزرگ شدن فک، لنگش، آسیب ، لاغری مفرط و ...

۳- نگهداری و قرنطینه دامهای با علائم بالینی بیماری و عدم اجازه کشتار دامهای بیمار به نحوی که دام های تب دار و دام هایی که دارای عوارض و بیماریهای عفونی و خطرناکی مثل یرقان ، شاربین، هاری، مسمومیت، کزاز، طاعون، لاغری شدید، شاربین علامتی، اغماء و هستند، اینگونه دام ها بایستی درمان شده یا معدوم گردند و به هیچ عنوان نباید به داخل خط کشتار فرستاده شوند .

۴- دام های دارای عوارض و بیماری های غیر مهم مثل موضعی، شکستگی ها، تورم پستان بدون تب، آبسه های موضعی و سطحی اینگونه دام ها باید جهت کشتار به کشتارگاه اضطراری فرستاده شوند و در صورت عدم وجود کشتارگاه اضطراری باید در آخر خط کشتار، کشتار شوند.

بازرسی پس از کشتار:

این اقدام بلافاصله پس از اتمام پوستگیری آغاز و موارد غیر طبیعی و لاشه هایی که مناسب مصارف انسانی نمی باشند ضبط و از چرخه مصرف خارج شده و یا در صورت امکان اصلاح و سالم سازی می گردند.

بازرسی در این مرحله شامل تشخیص انواع بیماریهای حاد و مزمن با مشاهده، برش و ملامسه موارد زیر صورت می گیرد:

۱- بررسی التهاب و بازرسی ندولهای لنفاوی سر (تحت فکی، بنا گوش و خلف حلقی)، زبان و عضلات جوشی و عضله سه سر بازو

۲-بازرسی غدد لنفاوی احشایی وهمچنین ضایعات پاتولوژیک در اندامهای مختلف مثل: قلب، کبد، ریه، کلیه ها، طحال، رحم و...

۳-بررسی التهاب مفاصل و وجود آبسه ها و ضایعات مختلف و ...

۴-نظارت بر کشتار بهداشتی و صحیح و رعایت ضوابط کشتار، پیشگیری از بروز الودگیهای ثانویه و موارد غیر بهداشتی

۵-قضاوت نهایی لاشه و اجازه خروج آن پس از درج مهر و لیبل و نظارت بر حمل و رعایت اصول مربوطه

آلودگیهای ثانویه در تولید گوشت

علیرغم اجرای بازرسی دقیق دامپزشکی در امر نظارت پیش از کشتار و پس از کشتار نقش آلودگی های ثانویه در بهداشت گوشت و عرضه گوشت سالم بسیار ضروری و مهم می باشد. این آلودگی ها در کشتارگاه عبارتند از:

۱- آلودگی لاشه با پوست

۲- آلودگی لاشه به محتویات دستگاه گوارش

۳- تماس گوشت با دست و لباس آلوده کارگران

۴- تماس لاشه با سطوح آلوده

نگهداری گوشت در پیش سرد کن

پس از مرحله بازرسی و تایید لاشه ها ، گوشت بایستی برای مدت ۲۴ ساعت به سالن پیش سرد کن منتقل شود . نگهداری لاشه ها بمدت ۲۴ ساعت در پیش سردکن (+ تا ۴ درجه سانتیگراد) موجب ایجاد صلابت نعشی در لاشه می گردد بدین معنی که پایین آمدن میزان ATP و تجزیه گلیکوژن به صورت بی هوازی گردیده ، اسید پیرویک تبدیل به اسید لاکتیک شده و به علت عدم حمل آن توسط جریان خون در عضلات باقی می ماند. تجمع اسید لاکتیک موجب نزول مداوم pH در گوشت می گردد و پایین آمدن میزان pH تجزیه ATP را سرعت می بخشد. با رو به اتمام گذاشتن ذخایر گلیکوژنی و کراتین فسفات سنتز ATP کمتر شده و بعد متوقف می شود. همزمان با آن پدیده اثر نرم کنندگی ATP نیز از بین خواهد رفت و ماهیچه سفت می شود. این فرایند ضمن افزایش زمان ماندگاری و ایجاد تردی و نرمی در گوشت (امکان پخت سریع) باعث از بین رفتن عوامل ویروسی تب های خونریزی دهنده مثل تب کریمه کنگو (CCHF) و باکتری های گرمادوست می گردد .

شرایط عمومی نقل و انتقال گوشت قرمز

- گوشت و آلایش آن باید توسط وسیله نقلیه مجاز حمل شود
- وسیله نقلیه و سردخانه آن باید قبل از حمل ، به دقت تمیز ، شستشو و ضد عفونی شده باشد
- سطوح داخلی وسیله حمل باید از موادی تهیه گردد که در مقابل خوردگی و پوسیدگی مقاوم باشد
- وسیله نقلیه سردخانه دار باید طوری باشد که در طول حمل و نقل دمای مورد نیاز را فراهم کرده و محموله را در دمای مناسب نگهداری نماید . همچنین دمای سردخانه باید بطور خودکار ثبت شود .
- گوشت باید در این خودروها به صورت آویزان باشد و از گذاشتن لاشه در کف خودرو خودداری گردد.
- چیدن لاشه گوشت و آلایش آن در سردخانه وسیله نقلیه باید طوری انجام گیرد که لاشه گوشت و آلایش آن با دیوارها و کف سردخانه مفروش از پالت تمیز و بهداشتی در تماس نبوده به طوری که هوای سرد بتواند به خوبی در داخل آن جریان داشته باشد .
- گوشت و آلایش خوراکی که تازه و خنک شده باید در دمای صفر تا چهار درجه سانتی گراد حمل گردد .
- گوشت و آلایش منجمد آن باید در برودت حداقل ۱۸- درجه سانتی گراد حمل گردد .
- افرادی که به طور مستقیم با حمل و نقل گوشت و آلایش خوراکی در تماس می باشند باید دارای کارت تندرستی بوده و اصول بهداشتی را رعایت نمایند .
- ظروف ، وسایل و تجهیزات مورد استفاده در حمل و نقل (پالت ، سبد ، وقلاب و ..) باید به خوبی تمیز و شستشو و ضد عفونی شوند .
- محموله های لاشه گوشت و آلایش خوراکی بسته بندی و کارتنی بایستی بطور مجزا حمل و نقل گردد .
- در حمل و نقل بین استانی کانتینر وسیله حمل و نقل باید توسط دامپزشکی استان مبدا پلمپ و توسط دامپزشکی استان مقصد فک پلمپ شود .

شرایط اختصاصی نقل و انتقال گوشت قرمز و آلایش آن

- ۱- حمل گوشت قرمز تازه و منجمد باید با وسیله نقلیه کانتینر دار و مجهز به سردخانه و به ترتیب با دمای صفر تا چهار درجه سانتی گراد و برودت حداقل ۱۸- درجه سانتی گراد انجام شود.
- ۲- گواهی بهداشتی حمل در داخل استان بایستی توسط بازرسی بهداشتی مستقر در کشتارگاه و بین استانی پس از تایید بازرسی بهداشتی کشتارگاه توسط شبکه دامپزشکی و یا اداره کل دامپزشکی بر اساس ضوابط و دستور العمل های سازمان صادر گردد.

ویژگی های ظاهری گوشت قرمز

- ۱- رنگ گوشت باید رنگ طبیعی گوشت دام باشد.
- ۲- رنگ روشن آن نباید تیره شده باشد.
- ۳- یادآوری: تغییر رنگ قرمز به سبز، قهوه ای و خاکستری و یا ایجاد یک لایه لزج و چسبناک علائم فساد گوشت است.
- ۴- سطح خارجی باید بدون رطوبت باشد.
- ۵- هیچگونه بوی غیر طبیعی مثل بوی ترشیدگی یا متعفن نباید حس گردد.
- ۶- در محل اتصال گوشت به استخوان نباید بوی غیر طبیعی به مشام برسد (فساد عمقی)
- ۷- قارچ زدگی نباید داشته باشد.
- ۸- گوشت باید سفت و قوام خود را داشته باشد، نباید نرم و لزج باشد.
- ۹- گوشت باید کاملاً تمیز، عاری از خون مردگی، ضربه، بیماری و ذرات خارجی قابل رؤیت باشد.
- ۱۰- چربی باید سفت و سفید و یا متمایل به سفید و بدون هیچگونه بوی بد باشد.
- ۱۱- ارگانهای مثل کبد نباید دچار تورم - ندولهای غیر طبیعی یا رنگ و بوی غیرطبیعی باشد.
- ۱۲- گوشت نباید خشک و حالت چروکیده داشته باشد.
- ۱۳- گوشت نباید در خارج مغازه آویزان باشد.

- ۱۳- گوشت موجود در فروشگاه باید متناسب با ظرفیت یخچال های موجود باشد.
- ۱۴- گوشت باید کاملاً "بهداشتی تهیه شده و ممهور به مهر کنترل بهداشتی باشد.
- ۱۵- گوشت های بسته بندی شده موجود در فروشگاه باید در یخچال نگهداری و در مدت کوتاهی بفروش برسد.
- ۱۶- گوشت های چرخ کرده باید در حضور مشتری چرخ و خرد گردد.
- ۱۷- گوشت قرمز منجمد علاوه بر خصوصیات بالا باید :
- ۱۷-۱- عاری از امعاء و احشاء و زوائد و ضنائم و چربی های ذخیره حفرات سینه و شکم باشد.
- ۱۷-۲- فاقد آثار سوختگی ناشی از انجماد باشد.
- ۱۷-۳- در داخل بسته بندی گوشت نباید خونابه یا آب منجمد شده وجود داشته باشد.
- ۱۸- نگهداری و عرضه گوشت قرمز باید در داخل یخچالهای ویتترین دار صورت گیرد.

پیش قدمتی مستند عملیاتی

فراورده ها و محصولات دامی مثل انواع گوشت، شیر، لبنیات، تخم مرغ و عسل و ... بخش قابل توجه و مهمی از غذای روزانه مردم را تشکیل می دهند که استفاده مناسب و کافی آنها نقش مهمی در تامین امنیت غذایی و سلامت جامعه دارد. پروتئین حیوانی با توجه به اسید آمینه های ضروری نقش اساسی در رشد و سلامت انسان را دارد. هر فرد بالغ روزانه به حداقل ۲۹ گرم پروتئین حیوانی نیاز دارد. تامین منابع پروتئین حیوانی مورد نیاز جامعه یکی از ارکان اساسی امنیت غذایی است. حفظ و حراست از سرمایه گذاری انجام شده در بخش صنف دام و طیور و آبزیان و زنبور عسل و ارتقا بهره وری و تعیین سلامت محصولات مربوط از مسئولیتهای خطیر دامپزشکی است. اولین گام در یک سیستم تولید گوشت بهداشتی توجه به تمامی جنبه های نگهداری حیوانات در مزرعه است. کشاورزان و دامپروران با پرورش دامهای بهداشتی، سالم و در حال آرامش و ارسال آن ها برای کشتار تحت نظارت دامپزشکی در تولید غذای سالم مشارکت دارند. تمام سیستم های مدرن بهداشت گوشت در تولید گوشت و فراورده های گوشتی باید همه مراحل تولید و عمل آوری بهداشتی را مد نظر داشته باشند. با اطمینان از کاربرد صحیح دارو، نگهداری مناسب و تامین رفاه و آسایش حیوانات می توان استانداردهای بالای مواد غذایی برای مصرف کنندگان را تعیین کرد.

امنیت غذایی :

بنا بر تعریف اجلاس جهانی غذا در سال ۱۹۹۶ امنیت غذایی را دسترسی همه مردم به غذای کافی و سالم در تمام اوقات برای داشتن یک زندگی سالم و فعال می دانند. طبق این تعریف دسترسی پایدار به غذا و بهداشت آن و استفاده مناسب غذا سه عنصر اصلی امنیت غذایی محسوب می گردند. علاوه بر موجود بودن غذا، اطمینان از اینکه غذایی که مردم جامعه استفاده می کنند کاملاً سالم و فاقد هرگونه مخاطره و آلودگی باشد از اهداف اصلی تامین امنیت غذایی می باشد.

در واقع امنیت غذایی یک موضوع پیچیده توسعه پایدار و مرتبط با سلامت جامعه است و زمانی تامین می شود که سبب غذایی خانواده به صورت صحیح انتخاب و تهیه شده و برای افراد خانواده بصورت کافی و صحیح طبخ شود تا عناصر و مواد غذایی سالم و کافی به سلول ها و اندام های بدن برسد.

از آنجا که مصادیق گوشت قرمز در این سند شامل گوشت انواع دام مثل: گوشت گاو، گوسفند و بز و شتر و شترمرغ می باشد، نقش دامپزشکی در تامین امنیت و سلامت انواع گوشت قرمز به شرح زیر می باشد:

برنامه های تامین امنیت غذایی گوشت:

۱- نظارت بهداشتی بر اماکن پرورش و بهداشت دام

۲- نظارت بهداشتی بر کارخانجات تولید خوراک دام

۳- نظارت بهداشتی بر حمل و نقل و تردد دام زنده و فراورده های دامی

۴- پیشگیری و کنترل و ریشه کنی بیماریهای واگیر دامی و قابل انتقال از دام به انسان با شیوه های ایمن سازی، درمان، قرنطینه و تامین بهداشت دام

۵- نظارت بر درمان دام و تجویز داروهای دامی

۶- بازرسی و نظارت بهداشتی در کشتارگاه های دام

۷- بازرسی و نظارت بهداشتی بر مراکز بسته بندی، سردخانه ها، مراکز توزیع و عرضه مواد خام دامی و رستورانها و اماکن طبخ

۸- بازرسی و نظارت بر حمل و نقل و انتقال گوشت و فراورده های آن

۹- انجام آزمایشات کنترل کیفی، آنالیز و پایش باقیمانده های دارویی سموم و فلزات سنگین و تشخیصی میکروبی، ویروسی و انگلی بیماریهای دامی و قابل انتقال از دام به انسان

۱۰- نظارت بهداشتی بر محصولات و گوشت های وارداتی

۱۱- نظارت بهداشتی بر میادین عرضه دام

۱۲- اقدامات آموزشی و ترویجی برای بهره برداران

فعالیت های تامین امنیت غذایی گوشت:

۱- نظارت بهداشتی بر اماکن پرورش و بهداشت دام

۱-۱- رعایت اصول بهداشتی با حفظ و رعایت حریم و فواصل بهداشتی در زمان صدور پروانه بهداشتی تاسیس و

بهره برداری اماکن دامی

۱-۲- اعمال ضوابط بهداشتی در اماکن دامی اعم از بهداشت جایگاه و بهداشت کل مجموعه دامداری

۱-۳- بهداشت و سالم بودن آب، خوراک، هوا و خاک دامداری

۱-۴- نگهداری مناسب و تامین رفاه و آسایش دام

۱-۵- برخورد با واحدهای متخلف و فاقد پروانه بهداشتی

۱-۶- بکارگیری مسئول فنی بهداشتی جهت اعمال خدمات دامپزشکی

۲- نظارت بهداشتی بر کارخانجات تولید خوراک دام

۲-۱- رعایت اصول بهداشتی در زمان صدور پروانه بهداشتی تاسیس و بهره برداری کارخانجات خوراک دام

۲-۲- اعمال سامانه های بهداشتی (GMP, HACCP, ...) در کارخانجات تولید خوراک دام

۲-۳- ممیزی، رتبه بندی و انجام نمونه برداری های دوره ای از تولیدات کارخانجات خوراک دام

۲-۴- برخورد با واحدهای متخلف و فاقد پروانه بهداشتی

۲-۵- بکارگیری مسئول فنی بهداشتی بمنظور کنترل و نظارت بیشتر بهداشتی

۲-۶- اخذ مجوزهای بهداشتی قرنطینه ای حمل مواد اولیه و خوراک دام

۲-۷- صدور پروانه ساخت جهت هریک از محصولات تولیدی کارخانجات خوراک

۲-۸- انجام نمونه گیریهای خود کنترلی در کارخانجات خوراک دام

۳- نظارت بهداشتی بر حمل و نقل و تردد دام زنده و فراورده های دامی

۳-۱- استفاده از سیستم یکپارچه و قرنطینه دامی و کنترل مجوزهای حمل به منظور پیشگیری از ورود بیماریهای اگزوتیک به استان

۳-۲- اجرای اصول امنیت زیستی در صدور مجوزهای حمل

۳-۳- استفاده از سیستم ردیابی دام زنده و فراورده ها (Trace)

۳-۴- برخورد با موارد تخلف و ورود و خروج غیرمجاز

۳-۵- هویت دار نمودن دامها برای نقل و انتقالات داخلی

۳-۶- کنترل مبادی ورودی شرقی استان با استفاده از پست قرنطینه

۳-۷- صدور کد VC و پروانه حمل خودروهای واجد شرایط حمل دام زنده و اعمال ضوابط بهداشتی و قرنطینه ای

۴- پیشگیری و کنترل و ریشه کنی بیماریهای واگیر دامی و قابل انتقال از دام به انسان با شیوه های

ایمن سازی، درمان، قرنطینه و تامین بهداشت دام

۴-۱- انجام واکسیناسیون بمنظور پیشگیری از بیماریهای قابل انتقال از دام به انسان

۴-۲- انجام واکسیناسیون بمنظور پیشگیری از بیماریهای واگیر دامی

۴-۳- انجام تست سل و بروسلوز بمنظور تشخیص و پیشگیری و کنترل بیماریهای قابل انتقال از دام به انسان

۴-۴- سمپاشی دامها و اماکن دامی و ضد عفونی اماکن علیه انگلهای خارجی جهت پیشگیری و کنترل بیماری ها

علی الخصوص بیماری تب کریمه کنگو (CCHF)

۴-۵- مبارزه با بیماریهای انگلی بویژه پیشگیری از بیماری کیست هیداتیک با اقدامات درمانی و کشتارگاهی

۴-۶- نمونه برداری و انجام آزمایشات میکروبی، انگلی و ویروسی جهت تشخیص بیماریها

۴-۷- جمع آوری اطلاعات، آمار و نتایج حاصل از عملیات مبارزه و تجزیه و تحلیل آنها و انتخاب بهترین و موثرترین روش برای کنترل و ریشه کنی این بیماریها با اجرای نظام بررسی و مراقبت و پایش با سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)

۴-۸- پایش بینی وسایل، تجهیزات، واکسن، و مواد بیولوژیک و داروهای ضد انگلی در سطح استان و نظارت بر توزیع آنها.

۴-۹- اقدامات مراقبت فعال و غیرفعال بمنظور تشخیص بیماریهای دامی مشترک

۴-۱۰- اجرای طرح توسعه مبارزه با بیماریها در دامهای روستایی و عشایری

۴-۱۱- توزیع رایگان سموم در مناطق روستایی و عشایری

۴-۱۲- نمونه برداری و انجام آزمایشات میکروبی، انگلی و ویروسی جهت تشخیص بیماریها

۴-۱۳- تامین زنجیره سرد حمل واکسن و مواد بیولوژیک با خودروهای مناسب و سردخانه دار و سردخانه های نگهداری

۴-۱۴- پرداخت غرامت ناشی از کشتار و تلفات بیماریها از طریق بیمه دامداریها

۵- نظارت بر درمان دام و تجویز داروهای دامی

۵-۱- توسعه و تقویت بخش خصوصی دامپزشکی و بکارگیری فارغ التحصیلان

۵-۲- صدور پروانه مراکز دارویی و درمانی دامپزشکی و شرکت های پخش دارو و تسهیل در صدور آن در مناطق

محروم

۳-۵- نظارت بر کارخانجات تولید دارو و مکمل

۴-۵- انجام نمونه برداری و آزمایش از محصولات تولیدی کارخانجات تولید دارو و مکمل (PMS)

۵-۵- نظارت بر مراکز دارویی و درمانی

۶-۵- نظارت بر ساخت و تولید و ورود و فروش دارو، سرم و مواد بیولوژیک و مکملهای دامی

۷-۵- برخورد با موارد تخلف و فاقد مجوزهای بهداشتی

۸-۵- نظارت بر اعمال ضوابط رعایت دوره پرهیز مصرف دارویی قبل از کشتار و استفاده از داروهای غیرمجاز

۹-۵- انجام آزمایشات لازم جهت بررسی کیفیت دارو و مواد بیولوژیک مورد مصرف در استان

۱۰-۵- نظارت بر اجرای صحیح تعرفه های دامپزشکی

۶- بازرسی و نظارت بهداشتی در کشتارگاههای دام

۱-۶- نظارت بر حمل و نقل مناسب دام زنده، بازرسی قبل از کشتار و تأیید سلامت دام زنده در مرحله انتظار

۲-۶- نگهداری و قرنطینه دامها با علایم بالینی و عدم اجازه کشتار دامهای بیمار در صورت لزوم درمان یا معدوم

نمودن

۳-۶- کشتار اضطراری دام های دارای عوارض و بیماریهای موضعی

۴-۶- اعمال سامانه های بهداشتی (GMP, HACCP و...) در کشتارگاه های صنعتی دام

۵-۶- اجرای طرح خود کنترلی معیارهای بهداشتی در کشتارگاه های صنعتی دام

۶-۶- ممیزی کشتارگاه های صنعتی دام

۶-۷- بازرسی پس از کشتار شامل بازرسی گره های لنفاوی سر (تحت فکی، بناگوش و خلف حلقی) زبان عضلات جوشی و عضله سر و باز بازرسی غدد لنفاوی احشایی و ضایعات پاتولوژیک اندام های مختلف مثل قلب، کبد، ریه، کلیه

ها، طحال، رحم و ... بررسی التهاب مفاصل و وجود آبسه ها و ضایعات

۶-۸- نظارت بر کشتار بهداشتی و صحیح و رعایت ضوابط کشتار، پیشگیری از بروز آلودگی های ثانویه موارد غیر بهداشتی

۶-۹- قضاوت نهایی لاشه و اجازه خروج آن پس از درج مهر و لیبل

۶-۱۰- نگهداری گوشت در پیش سردکن بمنظور از بین رفتن برخی ویروسهای بیماریها و حذف پاتوژن های احتمالی کاهش مخاطرات و ایجاد فرایند جمود نعشی بمنظور تردی و آمادگی برای طبخ گوشت

۶-۱۱- همکاری با ناظرین شرعی در اعمال صحیح نظارت ذبح شرعی

۶-۱۲- همکاری در اعمال ضوابط بهداشتی فردی کارکنان و پرسنل کشتارگاه

۶-۱۳- ارائه و ابلاغ طرح ها و پیشنهادات و اصلاحات جهت اعمال استانداردها و ضوابط بهداشتی کشتارگاهها به صاحبان و مسئولان کشتارگاه ها

۶-۱۴- همکاری در اعمال ضوابط زیست محیطی و مقررات بهداشتی دفع فاضلاب

۶-۱۵- نمونه برداری ادواری از تولیدات کشتارگاهی و تجهیزات و آب مورد استفاده با همکاری مرکز بهداشت

۶-۱۶- تشکیل کمیسیون ماده ۱۹ آیین نامه اجرایی بهداشت گوشت (ماده ۱۸ قانون سازمان دامپزشکی کشور) برای رسیدگی به مشکلات و رفع معایب کشتارگاه

۷- بازرسی و نظارت بهداشتی بر مراکز بسته بندی، سردخانه ها،

مراکز توزیع و عرضه مواد خام دامی و رستورانها و اماکن طبخ

۷-۱- اعمال ضوابط بهداشتی در مراحل صدور پروانه بهداشتی تاسیس و بهره برداری مراکز بسته بندی سردخانه ها و ...

۷-۲- اعمال سامانه های بهداشتی (GMP, HACCP و ...) در مراکز بسته بندی فراورده های خام دامی

۷-۳- ممیزی و رتبه بندی کارگاههای بسته بندی

۷-۴- انجام طرح خودکنترلی معیارهای بهداشتی در کارگاه های بسته بندی

۷-۵- صدور پروانه تولید جهت هریک از محصولات تولیدی کارگاه های بسته بندی

۷-۶- نمونه برداری ادواری از محصولات مورد عرضه و تولیدی

۷-۷- نظارت بهداشتی بر فراورده های مورد عرضه و تولیدی

۷-۸- بازرسی و نظارت بر کلیه فراورده های وارده به استان و کنترل مجوزهای حمل بهداشتی و قرنطینه ای

۷-۹- ضبط مشروط فراورده های مشکوک تا تعیین نتایج آزمایشات و یا ضبط و معدوم سازی فراورده های غیر قابل مصرف

۷-۱۰- برخورد با موارد تخلف با همکاری مقامات قضایی و انتظامی

۷-۱۱- بکارگیری مسئول فنی بهداشتی در مراکز بسته بندی و سردخانه ها بمنظور اعمال بیشتر ضوابط بهداشتی

۷-۱۲- نظارت و بازرسی بر اماکن طبخ و رستورانها با همکاری دانشگاه علوم پزشکی

۷-۱۳- نظارت بر مراکز عرضه فراورده های خام دامی

۸- بازرسی و نظارت بر حمل و نقل و انتقال گوشت و فراورده ها

۸-۱- صدور کد IVC و پروانه بهداشتی حمل خودروهای واجد شرایط و اعمال ضوابط بهداشتی و قرنطینه ای

۸-۲- صدور گواهی حمل قرنطینه ای برای ورود و خروج فراورده های خام دامی

۸-۳- نظارت و کنترل تجهیزات حمل و نقل خودروها برای تامین برودت مناسب

۸-۴- برخورد با موارد تخلف و غیربهداشتی با همکاری نیروی انتظامی و مقامات قضایی

۹- انجام آزمایشات کنترل کیفی و آنالیز و پایش باقیمانده های دارویی ،

سموم ، فلزات سنگین و تشخیص بیماریهای میکروبی ، ویروسی و انگلی دامی و قابل انتقال

۹-۱- انجام آزمایشات کنترل کیفی فرآورده های خام دامی

۹-۲- انجام آزمایشات کنترل کیفی خوراک دام

۹-۳- انجام آزمایشات تشخیص سموم در فرآورده های خام دامی

۹-۴- انجام آزمایشات پایش باقیمانده های آنتی بیوتیکی فلزات سنگین و مواد غیرمجاز

۹-۵- انجام آزمایشات تشخیصی گونه دام بمنظور نظارت بر انجام تقلبات گوشت

۹-۶- انجام آزمایشات آنالیز خوراک دام

۹-۷- انجام آزمایشات تشخیص بررسی بیماریهای دامی (میکروبی، انگلی و ...)

۹-۸- انجام آزمایشات تشخیص بررسی بیماریهای قابل انتقال از دام به انسان

۱۰- نظارت بهداشتی بر محصولات و گوشتهای وارداتی

۱۰-۱- نظارت بهداشتی بر مجوزهای و گواهی های حمل بهداشتی و قرنطینه ای

۱۰-۲- کنترل فرآورده های وارد شده از طریق سیستم ردیابی Trace

۱۰-۳- نمونه برداری و آزمایشات تشخیصی از محصولات وارده

۱۰-۴- برخورد با موارد تخلف و غیر بهداشتی

۱۱- نظارت بهداشتی بر میادین عرضه دام

- ۱-۱۱- نظارت بر ورود و خروج دام زنده و کنترل مجوزهای بهداشتی قرنطینه ای
- ۲-۱۱- بازرسی و تشخیص سلامت دامها در صورت لزوم اعمال ضوابط قرنطینه ای و بهداشتی
- ۳-۱۱- انجام واکسیناسیون و اقدامات بهداشتی قرنطینه ای در اماکن قرنطینه ای مرزی و شهرستانهای شرقی
- ۴-۱۱- اعمال ضوابط بهداشتی در مراحل صدور پروانه بهداشتی تاسیس و بهره برداری میادین دام
- ۵-۱۱- بکارگیری مسئول فنی بهداشتی جهت نظارت و کنترل بهداشتی بیماریها در میادین دام

۱۲- اقدامات آموزشی و ترویجی برای بهره برداران

- ۱-۱۲- انجام کلاسهای آموزشی برای دامداران و صنوف مرتبط تولید و عرضه فراورده های خام دامی
- ۲-۱۲- تهیه بروشور و پوستر و تراکت و بنرهای آموزشی
- ۳-۱۲- برنامه های آموزشی تلویزیونی و رادیویی و ارسال پیامک به منظور آموزش بهره برداران
- ۴-۱۲- ایجاد سامانه بررسی شکایات مردمی ۱۵۱۲
- ۵-۱۲- انجام کلاس های آموزشی برای بهورزها و شاغلین در خانه های بهداشت به منظور افزایش مشارکت در امور بهداشتی

مشکلات و چالش های برنامه های تامین امنیت غذایی گوشت:

۱- نظارت بهداشتی بر اماکن پرورش و بهداشت دام

۱-۱- عدم رعایت اصول بهداشتی و حریم و فواصل در دامداری های فاقد پروانه

۱-۲- وجود مراتع آلوده در کنار کارخانجات صنعتی

۱-۳- دسترسی حیوانات چرای آزاد به لندفیل های آلوده

۱-۴- وجود دامداری های سنتی و روستایی فاقد امکانات و تجهیزات لازم

۱-۵- مشکلات زیست محیطی در دامداری های فاقد پروانه و غیرمجاز

۱-۶- تغذیه نامناسب دامها و عدم رعایت اصول بهداشتی جیره

۱-۷- عدم بکارگیری مسئول فنی بهداشتی جهت اعمال خدمات دامپزشکی در اماکن دامی

۱-۸- عدم اعمال ضوابط بهداشتی در برخی دامداریها و مشکلات ایجاد شده در انتقال و کنترل بیماریها

۲- نظارت بهداشتی بر کارخانجات تولید خوراک دام

۲-۱- عدم رعایت فواصل و حریم های بهداشتی و مشکلات زیست محیطی کارخانجات خوراک دام غیرمجاز فاقد پروانه

۲-۲- عدم رعایت ضوابط و سامانه های بهداشتی در برخی کارخانجات خوراک دام

۲-۲- تولید غیربهداشتی و غیرمجاز در تهیه خوراک دام

۲-۳- عرضه و فروش غیرمجاز خوراک دام و عرضه مواد اولیه و خوراک غیر بهداشتی و آلوده

۲-۴- عدم بکارگیری مسئول فنی بهداشتی در کارخانجات خوراک دام فاقد پروانه بهداشتی

۲-۵- عدم اعمال مجوزهای بهداشتی حمل و نقل مواد اولیه و خوراک دام

۲-۶- مشکلات موجود در اعمال ضوابط حقوق و مزایای مسئولین فنی بهداشتی مطابق با ماده ۱۹ آئین نامه نظارت بهداشتی دامپزشکی

۲-۷- عدم دریافت پروانه ساخت از سوی برخی کارخانجات خوراک

۳- نظارت بهداشتی بر حمل و نقل و تردد دام زنده و فرآورده های دامی

۳-۱- عدم اخذ مجوز گواهی بهداشتی قرنطینه ای دام زنده فرآورده ها و ثبت در سیستم یکپارچه

۳-۲- حمل و نقل و تردد غیرمجاز دام و فرآورده های خام دامی از مبادی ورودی استان بدون اخذ مجوز قرنطینه ای و بهداشتی

۳-۳- خلا قانونی و عدم برخورد قاطع برخی احکام قضایی

۳-۴- همکاری نامناسب برخی دستگاه های اجرایی در اجرای ضوابط قانونی

۳-۵- تخلفات و سوء استفاده دلالت و قاچاقچیان دام

۳-۶- وجود راههای فرعی برای نقل و انتقال دام های غیر مجاز

۴- پیشگیری و کنترل و ریشه کنی بیماریهای واگیر دامی و قابل انتقال از دام به انسان با شیوه های

ایمن سازی، درمان، قرنطینه و تامین بهداشت دام

۴-۱- وجود دامداریهای سنتی و فاقد تجهیزات لازم

۴-۲- کمبود نیروی انسانی برای اقدامات واکسیناسیون پیشگیری و مراقبت

۳-۴- عدم انگیزه کافی برای حضور و مشارکت بخش خصوصی در برخی مناطق محروم استان

۴-۴- عدم امکان تامین به موقع برخی واکسنها در زمان نیاز

۴-۵- کمبود اعتبارات جهت انجام رایگان برخی عملیات دامپزشکی اعم از سمپاشی اماکن و واکسیناسیون در مناطق محروم

۴-۶- مشکلات فرهنگی دامداران در همکاری مناسب و به موقع با پرسنل و عملیات دامپزشکی

۴-۷- کمبود اعتبار جهت پرداخت فوق العاده های پرسنل شاغل در امر مبارزه با بیماریهای قابل انتقال

۴-۸- عدم کارایی مناسب برخی واکسنها و مواد بیولوژیک

۴-۹- تردد و جابجایی دام عشایر و انتشار بیماریهای واگیر در سطح استان

۴-۱۰- گستردگی استان و پراکندگی شهرستانها و مشکلات خدمات رسانی

۴-۱۱- مشکلات موجود جهت خدمات رسانی و پوشش کامل خدمات در مناطق روستایی و عشایری

۴-۱۲- کمبود خودرو جهت انجام وظایف و خدمات دامپزشکی و صعب العبور بودن برخی مناطق استان

۴-۱۳- خشکسالی های متمادی و بیماریهای زمینیه ای تغذیه ای و کمبودهای ناشی از ان و مشکلات ایجاد شده در مسیر مبارزه با بیماریهای دامی

۴-۱۴- مشکلات ناشی از مسمومیت با مس ناشی از کارخانه ذوب مس خاتون آباد در دامهای منطقه

۴-۱۵- کمبود اعتبار جهت پرداخت غرامت ناشی از کشتار دامهای آلوده به سل و بروسلوز بمنظور کنترل بیماریهای مشترک و پیشگیری از کشتار غیر مجاز آنها

۴-۱۶- نامناسب بودن ساختار کشتارگاهها برای قطع چرخه حیات برخی از بیماریهای انگلی مشترک

۴-۱۷- ناکافی بودن اعتبارات مبارزه با بیماری سل و بروسلوز برای پوشش تمام دامهای استان

۴-۱۸- مشکل کنترل بیماری هاری در حیات وحش

۴-۱۹- مشکلات مدیریت و کنترل جمعیت سگهای ولگرد

۴-۲۰- اپیدمیهای ناگهانی برخی از بیماریهای مشترک نوپدید و باز پدید و عدم آمادگی و اعتبار برای کنترل آنها اعم از: تب کریمه کنگو (CCHF)، بیماری تنفسی خاور میانه (MERS) و ...

۴-۲۱- مشکلات فرهنگی و عدم اطلاع کافی دامداران در استفاده از خدمات بیمه دامها در جبران خسارت ناشی از بیماریها و تلفات دام

۵- نظارت بر درمان دام و تجویز داروهای دامی

۵-۱- عدم حضور بخش خصوصی در برخی مناطق محروم استان

۵-۲- استفاده از برخی داروهای غیرمجاز و عدم رعایت دوره پرهیز مصرف دارویی قبل از کشتار

۵-۳- فروش غیرمجاز برخی داروها و واکسنها

۵-۴- اعمال تعرفه های غیرقانونی و برخی تخلفات بخش خصوصی

۵-۵- کمبود بخش خصوصی درمانی و آزمایشگاههای دامپزشکی

۵-۶- ناکافی بودن تعرفه های خدمات دامپزشکی

۵-۷- ناکافی بودن اعتبار جهت افزایش واگذاری امور واکسیناسیون و سایر خدمات دامپزشکی از طریق خرید خدمت و

واگذاری امور به بخش خصوصی (اصل ۴۴ قانون اساسی)

۶- بازرسی و نظارت بهداشتی در کشتارگاههای دام

۱-۶- عدم وجود کشتارگاه صنعتی دام در استان

۲-۶- عدم راه اندازی کشتارگاه صنعتی دام جدید الاحداث شهرستان کرمان علیرغم پیشرفت فیزیکی ۹۷٪

۳-۶- وجود کشتارگاههای سنتی و غیراستاندارد در اکثر شهرستانهای استان با تولید شهرداری

۴-۶- ضرورت اجرای برنامه جامع کشتارگاههای دام استان براساس منطقه بندی شهرستانها

۵-۶- اشکالات ساختاری و غیربهداشتی در کشتارگاه دام فعلی شهر کرمان

۶-۶- حمل و نقل غیربهداشتی و ناکافی بودن ناوگان حمل گوشت

۷-۶- عدم وجود امکانات لازم برای انجام بازرسی دامپزشکی در کلیه مراحل پیش از کشتار حین کشتار و پس از

کشتار

۸-۶- ایجاد آلودگیهای ثانویه و متقاطع در کشتارگاه به دلیل ساختار نامناسب و کشتار غیربهداشتی

۹-۶- عدم رعایت اصول زیست محیطی و انتشار آلودگی

۱۰-۶- عدم وجود کشتارگاه در شهرستانهای ریگان، نرماشیر، فهرج و ارزوئیه

۱۱-۶- عدم رعایت بهداشت فردی کارکنان و ورود افراد متفرقه به سالن کشتار

۱۲-۶- عدم شرایط لازم برای استراحت پیش از کشتار دام

۱۳-۶- کمبود پرسنل در اقدامات بهداشتی نظارت بر کشتار

۱۴-۶- کمبود اعتبار جهت پرداخت فوق العاده های پرسنل شاغل و بازرسی در کشتارگاه

۱۵-۶- مشکلات فرهنگی آداب سنتی در کشتار دام

۶-۱۶- کشتار روستایی و غیرمجاز در معابر و منازل

۶-۱۷- معدوم سازی نامناسب لاشه های بیمار و الایش های غیرقابل مصرف

۶-۱۸- عدم وجود حصارکشی کامل در برخی کشتارگاههای استان

۶-۱۹- عدم وجود تجهیزات کافی در خطوط کشتار و سالنهای کشتار در کشتارگاههای دام

۶-۲۰- دفن غیربهداشتی و تجمع سگهای ولگرد و انتقال آلودگی و بیماریهای قابل انتقال

۶-۲۱- عدم بسته بندی الایش خوراکی اعم از جگر، دل قلوه و ...

۶-۲۲- عدم آماده سازی و بسته بندی بهداشتی کله پاچه و خروج نامناسب آن از کشتارگاه

۶-۲۳- خروج دامهای پرواری از استان و ورود دام بعضا نامناسب از خارج استان

۶-۲۴- عدم پرداخت غرامت به لاشه های دامهای ضبط شده در کشتارگاه بمنظور کنترل بیماریها و پیشگیری از کشتار غیر مجاز دام

۶-۲۵- عدم وجود امکانات و تجهیزات مناسب مجزا جهت کشتار شتر در کشتارگاههای موجود

۶-۲۶- عدم وجود کشتارگاه اختصاصی شتر مرغ در استان و انجام برخی کشتار های غیر مجاز

۷- بازرسی و نظارت بهداشتی بر مراکز بسته بندی، سردخانه ها ،

مراکز توزیع و عرضه مواد خام دامی و رستورانها و اماکن طبخ

۷-۱- عدم استعلام از دامپزشکی در مواقع صدور مجوز مراکز عرضه فراورده های خام دامی

۷-۲- انجام برخی بسته بندیهای غیرمجاز و فاقد کد بهداشتی و توزیع در مراکز عرضه

۷-۳- عدم وجود پرسنل کافی بازرسی و نظارت سطح شهر

۷-۴- ایجاد الودگی های ثانویه و عدم رعایت بهداشت

۷-۵- عدم بکارگیری مسئول فنی بهداشتی و اعمال ضوابط حقوق و مزایای مطابق با ماده ۱۹ آئین نامه نظارت بهداشتی دامپزشکی

۷-۶- عدم برخورد قاطع و جدی برخی قوانین قضایی با موارد تخلف مصادیق و تهدید علیه بهداشت عمومی

۷-۷- عدم وجود امکانات مناسب معدوم سازی فرآورده های فاسد و غیربهداشتی

۷-۸- عدم وجود امکانات آزمایشگاهی کافی برای انواع آزمایشات لازم

۷-۹- کمبود خودرو جهت بازرسی و نظارت بهداشتی مراکز تحت پوشش با توجه به گستردگی استان

۷-۱۰- عدم اجرای ضوابط و سامانه های بهداشتی در برخی کارگاههای بسته بندی

۷-۱۱- عدم انجام طرح خودکنترلی در برخی واحدهای بسته بندی بدلیل هزینه بالای آزمایشات

۷-۱۲- عدم دریافت پروانه تولید از سوی برخی کارگاههای بسته بندی

۱۳-۷- عدم وجود سامانه آنلاین بازرسی و نظارت بهداشتی به منظور ثبت کلیه اطلاعات واحدهای تحت پوشش برای کلیه بازرسین بهداشتی

۸- بازرسی و نظارت بر حمل و نقل و انتقال گوشت و فرآورده ها

۸-۱- بارگیری و حمل و نقل غیرمجاز دام و فرآورده های بدون مجوز بهداشتی قرنطینه ای

۸-۲- ورود و خروج غیرمجاز دام زنده و فرآورده ها از مبادی ورودی استان

۸-۳- عدم تامین تجهیزات مناسب خودروهای غیر مجاز حمل فرآورده های دامی

۸-۴- عدم استفاده از تجهیزات برودتی و مشکلات ایجاد شده در شرایط حمل و نقل فرآورده های دامی

۸-۵- عدم برخورد جدی و قاطع برخی قوانین قضایی با موارد تخلف و مصادیق تهدید علیه بهداشت عمومی

۹- انجام آزمایشات کنترل کیفی و آنالیز و پایش باقیمانده های دارویی ،

سموم ، فلزات سنگین و تشخیص بیماریهای میکروبی ، ویروسی و انگلی دامی و قابل انتقال

۹-۱- عدم وجود پرسنل کافی جهت انجام کلیه آزمایشات تشخیصی

۹-۲- عدم وجود اعتبار جهت تامین تجهیزات و امکانات و دستگاههای آزمایشگاهی مورد نیاز

۹-۳- عدم وجود اعتبار جهت تامین برخی مواد اولیه و محیط و سوبستراهای لازم

۹-۴- ناکافی بودن آزمایشگاه بخش خصوصی دامپزشکی جهت همکاریهای لازم

۹-۵- عدم وجود اعتبار برای تجهیز تامین امکانات آزمایشگاهی شبکه های دامپزشکی شهرستانها

۱۰- نظارت بهداشتی بر محصولات و گوشتهای وارداتی

۱۰-۱- عدم اخذ مجوزهای بهداشتی قرنطینه ای دامپزشکی در برخی محصولات وارده به استان

۱۰-۲- استفاده از خودروهای غیرمجاز فاقد کد بهداشتی

۱۰-۳- نگهداری فرآورده ها در سردخانه های غیرمجاز و فاقد پروانه بهداشتی

۱۱- نظارت بهداشتی بر میادین عرضه دام

۱۱-۱- عدم وجود میدان دام دارای پروانه بهداشتی در استان

۱۱-۲- عدم کنترل ورود و خروج دام اعمال ضوابط بهداشتی در میادین دام فاقد پروانه

۱۱-۳- انتقال و انتشار بیماریها از طریق میادین دام فاقد پروانه

۱۱-۴- عدم بکارگیری مسئول فنی بهداشتی در میادین دام فاقد پروانه

۱۲- اقدامات آموزشی و ترویجی برای بهره برداران

۱-۱۲- مشکلات فرهنگی و عدم همکاری لازم بهره برداران و اداب و رسوم سنتی و غیربهداشتی

۲-۱۲- کمبود اعتبار و امکانات جهت اقدامات ترویجی آموزشی

راهکارهای برنامه های تامین امنیت غذایی گوشت:

۱- نظارت بهداشتی بر اماکن پرورش و بهداشت دام

۱-۱- ارایه تسهیلات به دامداریهای سنتی جهت بازسازی و بهسازی اماکن دامی

۲-۱- جلوگیری از فعالیت دامداریهای فاقد پروانه بهداشتی

۳-۱- برخورد قانونی قاطع با متخلفین و صاحبان اماکن فاقد مجوز و پروانه

۴-۱- بکارگیری مسئول فنی بهداشتی در اماکن دامی

۵-۱- همکاری اتحادیه ها و تشکلهای جهت اعمال ضوابط بهداشتی در دامداریها

۶-۱- اجبار صاحبان صنایع اعم از ذوب مس، آهن و ... به رعایت ضوابط زیست محیطی جهت پیشگیری از آلودگیهای

زیست محیطی

سازمان های همکار:

- بانک کشاورزی جهت اعطای تسهیلات کم بهره

-سازمان جهادکشاورزی و معاونت بهبود تولیدات دامی جهت معرفی تسهیلات و همکاری در جلوگیری

از فعالیت واحدهای غیر مجاز

-بازرسی استانداری، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی جهت برخورد با موارد تخلف

- شورای نظام دامپزشکی استان جهت بکارگیری مسئول فنی بهداشتی در اماکن دامی

-سازمان محیط زیست جهت پیشگیری از آلودگیهای زیست محیطی صنایع

-اتحادیه و تشکلهای دامداران

۲- نظارت بهداشتی بر کارخانجات تولید خوراک دام

۲-۱-ارایه تسهیلات جهت تجهیز و اجرای سامانه های بهداشتی در کارخانجات خوراک دام با همکاری اتحادیه ها

۲-۲-بکارگیری مسئول فنی بهداشتی در کلیه کارخانجات خوراک دام

۲-۳-برخورد قانونی و قاطع با کارخانجات تولید خوراک دام فاقد پروانه بهداشتی

۲-۴-بازنگری مجدد دستورالعمل اجرایی ماده ۱۹ آیین نامه نظارت بهداشتی و بکارگیری مسئولین فنی بهداشتی

۲-۵-برخورد قانونی و قاطع با فروشندگان غیر مجاز خوراک و مواد اولیه

۲-۶-برخورد قانونی و قاطع با ورود و خروج خوراک و مواد اولیه فاقد مجوز بهداشتی قرنطینه ای

۲-۷-اجرای طرح خودکنترلی در کارخانجات خوراک دام

سازمان های همکار:

-بانک کشاورزی جهت اعطای تسهیلات کم بهره

-سازمان جهادکشاورزی و مدیریت صنایع جهت معرفی تسهیلات و جلوگیری از فعالیتهای واحدهای غیر

مجاز

-بازرسی استانداری، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی جهت برخورد با موارد تخلف

- شورای نظام دامپزشکی استان جهت رفع مشکلات اجرایی ماده ۱۹ این نامه نظارت بهداشتی

-مدیریت صنایع جهاد کشاورزی جهت همکاری در صدور پروانه و تعطیلی کارخانجات خوراک فاقد

پروانه

-سازمان صنعت؛ معدن و تجارت جهت همکاری در صدور پروانه و تعطیلی کارخانجات خوراک فاقد

پروانه و اماکن عرضه خوراک

-اتحادیه تعاونی کارخانجات خوراک دام

۳- نظارت بهداشتی بر حمل و نقل و تردد دام زنده و فراورده های دامی

۳-۱- برخورد قانونی و قاطع با ورود و خروج بدون مجوز دام و فراورده های خام دامی از استان

۳-۲- کنترل دقیق مبادی ورودی استان و محموله های وارده

۳-۳- تامین اعتبار جهت پرداخت فوق العاده های پرسنل شاغل در پست قرنطینه

۳-۴- اجرای دقیق مصوبات کمیسیون قاچاق کالا و ارز استان

۳-۵- تامین اعتبار جهت پیشگیری از بیماریهای اگزوتیک و اقدامات قرنطینه ای لازم

سازمان های همکار:

-بازرسی استانداری، نیروی انتظامی جهت کنترل مبادی ورودی استان و شناسایی و برخورد با قاچاقچیان

و دلان دام

-دستگاه قضایی جهت صدور احکام قانونی و قاطع و برخورد با موارد تخلف

-استانداری جهت تامین اعتبار و صدور ابلاغ و مصوبات در کنترل ورود و خروج دام و فرآورده ها به

استان

۴- پیشگیری و کنترل و ریشه کنی بیماریهای واگیر دامی و قابل انتقال از دام به انسان با شیوه های

ایمن سازی، درمان، قرنطینه و تامین بهداشت دام

۴-۱-ارایه تسهیلات به دامداریهای سستی جهت بازسازی و بهسازی اماکن دامی

۴-۲- جلوگیری از فعالیت دامداریهای فاقد پروانه بهداشتی

۴-۳- بکارگیری و استخدام نیروی انسانی و تامین اعتبار حقوق و مزایای مربوطه به منظور افزایش پوشش خدمات

دامپزشکی

۴-۴- تامین اعتبار جهت پرداخت فوق العاده های پرسنل مبارزه با بیماریهای مشترک

۴-۵- تشویق بخش خصوصی با ارائه تسهیلات جهت حضور در مناطق محروم استان

۴-۶- تامین به موقع واکسن مطابق نیازها و زمانبندی تعیین شده

۴-۷- تامین اعتبار جهت واکسیناسیون و سمپاشی رایگان در مناطق روستایی و عشایری

۴-۸- بیمه نمودن جمعیت دام سبک استان جهت انجام عملیات تست و کشتار بروسلوز و پرداخت خسارت به صاحبان دامهای مبتلا بمنظور کنترل بیماری

۴-۹- هماهنگی بین دستگاهی جهت نظارت بر جابجایی دامهای عشایر

۴-۱۰- تامین اعتبار و امکانات لازم جهت هویت دار نمودن دامها

۴-۱۱- تامین اعتبار جهت خرید خودرو جهت خدمات رسانی بهینه

۴-۱۲- تامین اعتبار جهت خدمات رسانی رایگان دامها و درمان بیماریهای تغذیه ای و کمبودهای ناشی از خشکسالی

۴-۱۳- تامین اعتبار برای انجام عملیات تست و کشتار جمعیت دام سنگین در سطح تمام دامداریها و پرداخت غرامت به دامداران

۴-۱۴- اجبار صاحبان صنایع اعم از ذوب مس، آهن و ... به رعایت ضوابط زیست محیطی جهت پیشگیری از آلودگیهای زیست محیطی

۴-۱۵- مدیریت و محدود نمودن لند فیلدها از نظر دسترسی آن توسط شهرداریها

۴-۱۶- استغاده از خدمات بیمه دامها بمنظور جبران خسارت ناشی از بیماریها و تلفات

سازمان های همکار:

-استانداری جهت تامین اعتبار و صدورمجوز استخدام نیرو و تامین خودرو

-سازمان جهادکشاورزی، معاونت بهبود تولیدات دامی، سازمان نظام مهندسی کشاورزی، شورای نظام

دامپزشکی جهت همکاری در اقدامات صدور پروانه بهداشتی و رفع مشکلات مربوطه

-سازمان دامپزشکی جهت تامین بموقع واکسن و مواد بیولوژیک

-اداره کل امور عشایری جهت همکاری و ساماندهی و شناسایی دامهای عشایر

-آموزش و ترویج جهاد کشاورزی جهت آگاه سازی و همکاریهای آموزشی بهره برداران

-دانشگاه علوم پزشکی جهت همکاری بهورزان در پیشگیری و کنترل بیماریها

-کارخانجات و صنایع ذوب مس، آهن و ...جهت جبران خسارت ناشی از فیلترینگ به دامهای منطقه و رفع نواقص مربوطه

-سازمان محیط زیست جهت همکاری در مبارزه با بیماریهای منتقله از حیات وحش، پیشگیری از آلودگیهای زیست محیطی صنایع، لند فیلدها و مدیریت پسماندها

-شهرداری ها جهت مدیریت و محدود نمودن لند فیلدها و مدیریت پسماندها

-بانک کشاورزی جهت ارائه خدمات بیمه دامها و تشویق دامداران

ب-۵- نظارت بر درمان دام و تجویز داروهای دامی

۱-۵- تشویق و توسعه فعالیت بخش خصوصی اعم از مراکز درمانی و دارویی و آزمایشگاهها در مناطق محروم استان

۲-۵- برخورد قانونی و قاطع با مراکز و واحدهای متخلف و جلوگیری از ادامه فعالیت

۳-۵- افزایش تعرفه های خدمات دامپزشکی

۴-۵- تامین اعتبار جهت افزایش واگذاری امور واکسیناسیون و سایر خدمات دامپزشکی از طریق خرید خدمت و واگذاری امور به بخش خصوصی (اصل ۴۴ قانون اساسی)

سازمان های همکار:

-استانداری جهت تامین اعتبار خرید خدمت و افزایش واگذاری امور به بخش خصوصی دامپزشکی

-بازرسی استانداری، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی جهت برخورد با موارد تخلف و واردات دارو و

مواد بیولوژیک غیر مجاز به استان

-سازمان دامپزشکی و شورای نظام دامپزشکی استان جهت همکاری در افزایش تعرفه های خدمات

-شورای نظام دامپزشکی استان جهت برخورد با موارد تخلف در بخش خصوصی دامپزشکی

-بانک کشاورزی جهت ارایه تسهیلات کم بهره به بخش خصوصی

۶-بازرسی و نظارت بهداشتی در کشتارگاههای دام

راهکارهای کوتاه مدت و میان مدت

۶-۱- بهسازی و انجام تعمیرات کشتارگاه دام کرمان شامل: اصلاح بازسازی خط کشتار و تعویض قطعات فرسوده و راه اندازی سیستم حمل خودکار لاشه بر روی ریل، تعمیرات سطوح و تامین تجهیزات کشتار، بهسازی میدان دام و ایجاد شرایط استراحت پیش از کشتار، احداث کوره لاشه سوز یا راه اندازی دیگ پخت ضایعات جهت امحاء لاشه و آرایش دامهای آلوده و غیر قابل مصرف، راه اندازی کلیه سیستمهای شوتینگ سالن اصلی کشتار به سالنهای مرتبط آرایش خوراکی و غیر خوراکی، اصلاح سکوی بارگیری، ایجاد اتاق آماده سازی و بسته بندی آرایش خوراکی، تجهیز، بهسازی و خرید ناوگان حمل گوشت، الزامات رعایت اصول بهداشت فردی، بهسازی وضعیت موجود فاضلاب کشتارگاه و رفع مشکلات زیست محیطی و مدیریت پسماندها، تامین امکانات و تجهیزات بازرسی دامپزشکی در کلیه مراحل قبل از کشتار، حین کشتار و پس از کشتار، تکمیل و تجهیز کامل سردخانه ها، نظارت دقیق بر ورود و خروج میدان دام

۶-۲- رفع نواقص و انجام اصلاحات کشتارگاههای سایر شهرستانها مشابه بند ۶-۱

۶-۳- الزام تامین ناوگان حمل گوشت و بسته بندی آرایش خوراکی کشتار شده در کلیه کشتارگاههای استان به منظور تامین کیفیت و ایمنی گوشت و ارتقا سلامت مصرف کنندگان

۶-۴- تکمیل و بهره برداری کشتارگاه صنعتی جدید دام شهرستان کرمان جهت خدمات رسانی به شهرستانهای

مجاور و تعطیلی کشتارگاههای بخشها

۶-۵- هدایت کشتارگاه های مجاور شهر کرمان به کشتارگاه کرمان بعد از بهره برداری

۶-۶- برقراری شرایط امکان نظارت بر کشتار های روستایی

۶-۷- تامین اعتبار لازم جهت انجام اقدامات اصلاحی پیشنهادی کوتاه مدت و میان مدت در کشتارگاههای دام با

همکاری شهرداریها

۶-۸- نظارت بر ورود دام سالم با وزن کافی و دارای مجوز بهداشتی به مقصد میدان دام کشتارگاه

۶-۹- تامین اعتبار جهت تامین فوق العاده های پرسنل بازرسی کشتارگاه ها

۶-۱۰- تامین اعتبار و صدور مجوز جهت بکارگیری پرسنل بازرسی

۶-۱۱- برخورد جدی و صدور احکام قضایی قاطع با کشتار غیر مجاز و مصادیق تهدید علیه بهداشت عمومی

۶-۱۲- تامین اعتبار برای پرداخت غرامت به صاحبان دامهای ضبط شده در کشتارگاه بمنظور پیشگیری از کشتار غیر

مجاز و کنترل و پیشگیری از بیماریها

۶-۱۳- بکارگیری بازرسین و ناظرین بهداشتی توسط شهرداریها و بخش خصوصی

راهکارهای دراز مدت

۶-۱۳- مشارکت بخش خصوصی جهت تاسیس و بهره برداری کشتارگاههای صنعتی دام و صنایع جانبی وابسته در

استان

۶-۱۴- اجرای برنامه جامع ساماندهی منطقه ای کشتارگاههای دام استان شامل :

احداث کشتارگاه صنعتی دام کرمان (کرمان ، بردسیر و بخش های تابعه)

احداث کشتارگاه صنعتی بم (بم ، نرماشیر ، فهرج ، ریگان)

احداث کشتارگاه صنعتی سیرجان (سیرجان، شهر بابک، بافت ، رابر)

احداث کشتارگاه صنعتی زرند (زرند، کوهبنان، راور)

احداث کشتارگاه دام رفسنجان (رفسنجان، انار، سرچشمه)

سازمان های همکار:

-استانداری جهت تامین اعتبار و صدور مجوز بکار گیری پرسنل بازرسی کشتارگاهها و نظارت عالیه بر

اجرای مصوبات کمیسیون ماده ۱۹

-شهرداریها بعنوان متولیان کشتارگاههای فعلی دام استان جهت رفع نواقص و بهسازی کشتارگاهها بر

اساس پیشنهادات دامپزشکی

-بازرسی استانداری، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی جهت برخورد با موارد تخلف و واردات غیر مجاز

دام به استان

-دانشگاه علوم پزشکی جهت نظارت بر بهداشت محیط و پرسنل

-پلیس انتظامی جهت استقرار و کنترل امنیت و رعایت ضوابط و مقررات

-سازمان حفاظت محیط زیست جهت اعمال ضوابط و مدیریت پسماندها

۷-بازرسی و نظارت بهداشتی بر مراکز بسته بندی، سردخانه ها،

مراکز توزیع و عرضه مواد خام دامی و رستورانها و اماکن طبخی

۷-۱-اصلاح قوانین نظام صنفی و لزوم استعلام صدور مجوز مراکز عرضه فرآورده های خام دامی و رستورانها و اماکن

طبخی از دامپزشکی جهت اعمال بهینه ضوابط بهداشتی

۷-۲-برخورد قانونی و قاطع با مراکز فاقد پروانه و موارد تخلف

۷-۳- تامین اعتبار و صدور مجوز جهت بکارگیری پرسنل بازرسی سطح شهر

۷-۴- تامین اعتبار جهت پرداخت مزایای غیر مستمر بازرسین نظارت بر فرآورده های خام دامی

۷-۵- بکارگیری مسئول فنی بهداشتی در کلیه کارگاههای بسته بندی و سردخانه ها

۷-۶- تامین زیر ساختها، نیرو و امکانات لازم از سوی شورای نظام دامپزشکی استان جهت اعمال ماده ۱۹ آیین نامه نظارت بهداشتی و بکارگیری مسئولین فنی بهداشتی

۷-۷- تفکیک و شفافیت نحوه نظارت بر رستورانها و اماکن طبخی بین دامپزشکی و دانشگاه علوم پزشکی براساس ماده ۱۳ قانون مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و با فرمهای ممیزی و چک لیستهای مشخص

۷-۸- ممیزی و رتبه بندی کارگاههای بسته بندی فرآورده های خام دامی

۷-۹- ارائه تسهیلات به کارگاههای بسته بندی فرآورده های خام دامی و سردخانه ها جهت بهسازی و تامین تجهیزات ات لازم و اجرای سامانه های بهداشتی

۷-۱۰- تامین امکانات و شرایط معدوم سازی فرآورده های فاسد و غیر بهداشتی و مدیریت پسماندها

۷-۱۱- تامین اعتبار جهت تامین وسایل و امکانات آزمایشگاهی تشخیصی مورد نیاز

۷-۱۲- تامین اعتبار خرید خودرو جهت نظارت و بازرسی مراکز تحت پوشش

۷-۱۳- همکاری تشکلهای و اتحادیه ها در اجرای اصول HACCP و GMP در کارگاههای بسته بندی و سردخانه ها

۷-۱۴- دریافت پروانه تولید محصولات از سوی کلیه کارگاههای بسته بندی

۷-۱۵- انجام طرح خودکنترلی و ممیزی داخلی و غیر رسمی توسط کارگاههای بسته بندی

۷-۱۵- طراحی سامانه آنلاین بازرسی و نظارت بهداشتی به منظور ثبت کلیه اطلاعات واحدهای تحت پوشش برای کلیه بازرسین بهداشتی

سازمان های همکار:

- استانداری جهت تامین اعتبار و صدور مجوز بکار گیری پرسنل بازرسی
- بازرسی استانداری، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی جهت برخورد با موارد تخلف
- دانشگاه علوم پزشکی جهت همکاری و انجام وظایف در رستورانها و اماکن طبخی
- سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداریها جهت اعمال ضوابط زیست محیطی کارگاهها و سردخانه ها و مدیریت پسماندها و معدوم سازی فرآورده های فاسد
- شورای نظام دامپزشکی استان جهت بکارگیری مسئولین فنی بهداشتی و اعمال ضوابط ماده ۱۹ آیین نامه نظارت بهداشتی

-بانک کشاورزی جهت اعطای تسهیلات کم بهره به کارگاههای بسته بندی و سردخانه ها

- اتحادیه و تشکلهای کارگاههای بسته بندی و اتاق اصناف و صنف مرتبط

۸-بازرسی و نظارت بر حمل و نقل و انتقال گوشت و فرآورده ها

- ۸-۱- برخورد قاطع و قانونی با ورود و خروج غیر مجاز فرآورده های خام دامی بدون مجوز بهداشتی قرنطینه ای
- ۸-۲-ارایه تسهیلات به خودروهای حمل فرآورده های خام دامی و دام زنده جهت دریافت پروانه بهداشتی و نصب تجهیزات برودتی

۸-۳-تامین اعتبار جهت پرداخت مزایای غیر مستمر پرسنل شاغل

سازمان های همکار:

-استاندارداری جهت تامین اعتبار

-بازرسی استاندارداری، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی جهت برخورد با موارد تخلف

۹-انجام آزمایشات کنترل کیفی، آنالیز و پایش باقیمانده های دارویی سموم و فلزات سنگین و

تشخیصی میکروبی، ویروسی و انگلی بیماریهای دامی و قابل انتقال از دام به انسان

۹-۱-تامین پرسنل جهت انجام کلیه آزمایشات دامپزشکی مورد نیاز استان

۹-۲-تامین اعتبار جهت خرید تجهیزات و امکانات آزمایشگاهی مورد نیاز شامل: دستگاه Cobracell برای اندازه

گیری آفلاتوکسین در شیر و خوراک دام، تامین دستگاه GC mass و ..

۹-۳-تامین اعتبار جهت خرید مواد مصرفی و استانداردهای مربوط به اندازه گیری هر یک از مواد غیر مجاز در فرآورده

های خام دامی با استفاده از دستگاه HPLC، کیت سریع تشخیص آنتی بیوتیک در فرآورده های خام دامی، کیت

تشخیص انواع گوشت حیوانات به روش مولکولی (PCR)، تهیه لامپ مخصوص و استانداردهای مربوط برای

تشخیص فلزات سنگین در فرآورده های خام دامی بادستگاه Atomic Absorbtion و ...

۹-۴-ایجاد و توسعه آزمایشگاههای بخش خصوصی دامپزشکی

۹-۵-تامین اعتبار جهت تجهیز آزمایشگاههای شبکه های دامپزشکی شهرستانها به منظور توانایی انجام برخی

ازمایشات ضروری

سازمان های همکار:

-استاندارداری جهت تامین اعتبار و صدور مجوز بکارگیری نیرو

-بانک کشاورزی جهت اعطای تسهیلات کم بهره جهت ایجاد آزمایشگاههای خصوصی دامپزشکی

۱۰- نظارت بهداشتی بر محصولات و گوشت‌های وارداتی

۱-۱۰- برخورد قاطع و قانونی با ورود و خروج غیر مجاز فراورده های خام دامی بدون مجوز بهداشتی قرنطینه ای

سازمان های همکار:

-بازرسی استانداری، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی جهت برخورد با موارد تخلف

ب-۱۱- نظارت بهداشتی بر میادین عرضه دام

۱-۱۱- مشارکت بخش خصوصی در احداث میادین دام بهداشتی مطابق اصول و ضوابط و با اخذ پروانه بهداشتی

۱-۱۱-۲- کنترل ورود و خروج دام زنده فاقد مجوز بهداشتی قرنطینه ای از مبادی ورودی استان

۱-۱۱-۳- تعطیلی میادین دام فاقد پروانه در سطح استان

۱-۱۱-۴- بکارگیری مسئول فنی بهداشتی در میادین عرضه دام به منظور پیشگیری و کنترل بیماری ها

سازمان های همکار:

-شهرداریها جهت ساماندهی میادین دام موجود و اعمال نظارت بهداشتی دامپزشکی

-بانک کشاورزی جهت اعطای تسهیلات کم بهره به بخش خصوصی جهت احداث میادین دام

-بازرسی استانداری، نیروی انتظامی، دستگاه قضایی جهت برخورد با موارد تخلف

۱۲- اقدامات آموزشی و ترویجی برای بهره برداران

۱-۱۲- تامین اعتبار جهت انجام اقدامات آموزشی و ترویجی

۲-۱۲- همکاری دستگاه های مرتبط

سازمان های همکار:

-استانداری جهت تامین اعتبار

-دانشگاه علوم پزشکی جهت همکاری و مشارکت

-صدا و سیما استان جهت همکاریهای لازم

-آموزش و ترویج سازمان جهاد کشاورزی جهت همکاری

بخش پنجم طرح‌های الویت دار

طرح های اولویت دار:

با عنایت به کمبود اعتبارات جهت رفع کلیه مشکلات و چالش های عنوان شده و ضرورت اجرای طرح های اولویت دار از سوی دامپزشکی استان در جهت تسریع بهبود کیفیت و بهداشت گوشت قرمز، بدین وسیله موارد زیر به عنوان اولویت های اجرایی مطرح می گردند.

بدیهی است پرداختن به یکایک مشکلات و بررسی راهکارهای مربوطه نیازمند انجام جلسات ویژه کارشناسی و بررسی موضوعات و تامین منابع و ردیف های اعتباری مشخص می باشد که در مقوله این سند نمی گنجد.

*هدف کلی:

ارتقا بهداشت گوشت قرمز و کاهش مخاطرات آن

*اهداف اختصاصی:

۱- اجرای طرح ارتقا وضعیت بهداشتی کشتارگاه های دام استان

۲- اجرای طرح افزایش پوشش خدمات بهداشتی اماکن دامی و کارخانجات خوراک دام

۳- اجرای طرح ارتقاء وضعیت بهداشتی مراکز تحت پوشش با تشدید نظارت و بازرسی

۴- اجرای طرح تشدید نظارت و بازرسی در مناسبت های ملی و مذهبی

*استراتژی های هدف اختصاصی اول:

۱- بهسازی و انجام تعمیرات و نوسازی، احداث کوره لاشه سوز، تجهیز و استفاده کامل از ظرفیت پیش سرد کن، تامین کامل ناوگان حمل گوشت و بسته بندی کله و آرایش های خوراکی و ... در کشتارگاه دام شهر کرمان

۲- بکارگیری بازرسین و ناظرین بهداشتی گوشت توسط شهرداری ها و بخش خصوصی متولی کشتارگاه های دام استان

۳- رفع نواقص و اصلاحات کشتارگاه های دام سایر شهرستان ها

۴- تکمیل و بهره برداری کشتارگاه جدید صنعتی دام شهرستان کرمان و تعطیلی کشتارگاه های دام بخش ها و شهرستان های مجاور پس از بهره برداری آن

۵- اجرای طرح درج لیبل گذاری تکمیلی و درج کامل مشخصات لاشه علاوه بر تاریخ و محل کشتار بر روی لیبل با رنگ های زرد و آبی شامل: جنس، نوع، سن، وزن با افزایش تجهیزات در کلیه کشتارگاه های دام

۶- تامین امکانات بستر اینترنتی و امکانات کامپیوتری در کشتارگاه های دام به منظور اجرای دقیق و ثبت گواهی های حمل دام زنده در سامانه یکپارچه قرنطینه دامی و ارتباط با سیستم هویت گذاری و حذف دامهای کشتار شده از اطلاعات جامع دامی

۷- ارتقاء سطح علمی و برگزاری کلاسهای آموزشی جهت بروزرسانی اطلاعات بازرسین کشتارگاه ها

۸- برخورد قاطع و صدور احکام قضایی برای اماکن و مراکز کشتار غیر مجاز مصداق تهدید علیه بهداشت عمومی

***استراتژی های هدف اختصاصی دوم:**

۱- اصلاح وضعیت بهداشتی دامداریها و بکارگیری مسئول فنی بهداشتی جهت افزایش پوشش خدمات بهداشتی و پایش بیماری های قابل انتقال از دام به انسان و نظارت بر نحوه مصرف خوراک، دارو و رعایت دوره پرهیز دارویی و نمونه برداری از اماکن دامی

۲- اجرای سامانه های بهداشتی در کارخانجات خوراک دام با همکاری اتحادیه ها و تشکل ها و انجام اقدامات خودکنترلی و ممیزی داخلی و غیررسمی

۳- ممیزی و رتبه بندی کارخانجات خوراک دام استان

۴- ارتقاء سطح آگاهی و ترویج بهره برداران (دامداران، صاحبان صنایع و ...)

۵- جلوگیری از واحدهای غیر مجاز

***استراتژیهای هدف اختصاصی سوم:**

۱- افزایش بازرسی و تجهیزیات نمونه برداری تشخیصی و کنترل کیفی گوشت در قصابی ها، سردخانه ها ، کارگاه های بسته بندی ،رستوران ها و اماکن طبخ

۲- اجرای سامانه های بهداشتی در کارگاه های بسته بندی قراورده های خام دامی با همکاری اتحادیه ها و تشکل ها و انجام اقدامات خودکنترلی و ممیزی داخلی و غیر رسمی

۳-ممیزی و رتبه بندی کارگاه های بسته بندی

۴- تهیه بستر اینترنتی و امکانات کامپیوتری بمنظور ثبت اطلاعات و روند بازرسی آنلاین اطلاعات واحدهای تحت پوشش و استفاده از سامانه trace جهت ردیابی محصولات و کنترل گواهی بهداشتی حمل فرآورده ها در سیستم یکپارچه قرنطینه دامی

۵- تامین اعتبار و تجهیز آزمایشگاه کنترل کیفی مواد غذایی برای انجام کلیه آزمایشات کنترل کیفی، تشخیص گونه دام و پایش باقیمانده های آنتی بیوتیکی، سموم و فلزات سنگین و آنالیز خوراک دام

۶- ارتقا سطح آگاهی و اطلاع رسانی عمومی جهت معرفی گوشت سالم و نحوه خرید آن و همچنین فواید نگهداری گوشت در پیش سرد کن بمنظور کاهش مخاطرات و پیشگیری از بیماری CCHF، مخاطرات کشتار غیر مجاز و ترویج فرهنگ مصرف فرآورده های بسته بندی از از طریق جراید، خبرگزاری ها، نصب بنر و بیلبورد در معابر عمومی و صدا و سیما و خرید از مراکز تحت نظارت

۷- برگزاری دوره های آموزشی و بازآموزی جهت ارتقاء سطح آگاهی کارشناسان و بازرسیین بهداشتی در زمینه برنامه ها و دستورالعمل های جدید و نحوه قضاوت فرآورده های خام دامی

***استراتژی های هدف اختصاصی چهارم:**

۱- تجهیز اکیپها به خودرو و تجهیزات و امکانات تشخیص سریع آزمایشگاهی و لباس متحد الشکل و تشدید بازرسی و نظارت بهداشتی و نمونه برداری از کلیه مراکز تحت پوشش در مناسبتهای ملی و مذهبی اعم از: ایام نوروز، عید قربان، ایام محرم الحرام و تاسوعا و عاشورا، ماه مبارک رمضان .

۲- اطلاع رسانی در خصوص نحوه فعالیت اکیپ ها جهت خدمات رسانی به عموم

۳- ایجاد میادین و مراکز عرضه بهداشتی دام جهت مراسم مذهبی و انجام نذورات